

הלכות נדה קפמ

ל חזרה וראתה דינה כדין תינוקת שלא הגיע [קי] זמנה לראות:

לא חזרה לראות בעונות קטנות שהיתה למודה להיות רואה בהן חזרה לקביעותה הראשון אם וסת ההפלגה חזרה לקדמותה אם תהיה ההפלגה כמו שהיתה למודה תחלה ואם בשאר הוסתות אפילו בפעם אחת חוזרת לקדמותה שהרי נתגלה שדילוג הראשון לא סילוק דמיה היה אלא מקרה ובוהו חמור דין הוקנה מדין הקטנה שלא הגיע זמנה לראות:

לב פעמים שהאשה קובעת לה וסת בתוך וסת כיצד ראתה שלש פעמים בראש חודש [קיא] ורביעית בבי' לחדש ובר"ח וכן בחמישית ובששית הרי קבעה שתי [קיב] וסתות:

לג מעוברת פ לאחר שלשה חדשים לעיבורה ומניקה פ כל כ"ד חדש אחר לידת הולד אינה קובעת וסת אפילו מת הולד או גמלתו דמים מסולקים מהן כל זמן עיבורה וכל כ"ד חדש ומכל מקום חוששת לראיה [קיג] שתראה כדרך שחוששת לוסת [קיד] שאינו קבוע:

לד מעוברת משהוכר עוברת ומניקה כל כ"ד חדש אינה חוששת לוסת הראשון אפילו היה לה וסת קבוע והגיע תוך הזמן הזה אינה צריכה בדיקה ומותרת לבעלה ואפילו ש שופעות ורואות דם באותן עונות שהן למודות לראות בהן אינו אלא [קטו] במקרה פ עברו ימי העיבור וההנקה חוזרות לחוש לוסתן הראשון כיצד היה לה וסת לימים אם למודה לראשי חדשים חוששת לראש חודש

קדבעה זימי נדה ויזנה אצל לה להקל והמנחת יעקב¹³² כמד דכיון דטעמא של להנרעה למנות ו' וי"ח אין להקל ואין להחמיר נוספות דרבנן כולי האי ומשום הכי לא הביאו דין זה בש"ע (וכן משמע בסד"ח לעיל סעיף י"ג בהג"ה ומ"מ האי טעמא לא שייך אלא זימי ויזנה אצל ו' ימי נדה הכל יודעים בהם למנותם מתחלה ראייה וחס חזרה וראתה בהם שנית טרע שהיא בתוך טבעה לראייתה ולא תקבע וסת להקל אלא להחמיר לחוש לו אם כבר נקבע אצל קודם שנקבע אין להחמיר בו כל כך לחוש לו מספק שמה תקבעו כדרך שחוששים בשאר וסת שאינו קבוע הואיל ועכשיו הוא זימי נדה ומשום הכי פסח הש"ע סי' קפ"ד סעיף ו' וכל האחרונים שם ולא פירשו דלם פסק הדם בינמיים חוששת גם לראיה שניה אם היא זיום אחר עכ"פ. ואדרבה זכ"י שם מפורש שהיא דאפילו פוסקת בינמיים אינה חוששת):

[קיג] שתראה. אפילו בפעם אחת (ראב"ד רשב"א¹³⁸): [קיד] שאינו קבוע. ולכן מושגת ג"כ לעונת בינונית [מהר"ם פדואה סי' כ"ה]: [קטו] במקרה. פירוש ואינה צריכה בדיקה כוונת קבוע ועקר בפעם אחת אצל מ"מ חוששת לראייתה כוונת שאינו קבוע כלעיל סעיף ל"ג (פרישה¹⁴⁰):

[134] אות פ"ז: [135] ל"ט ע"ב: [136] ס"ק ע"א: [137] ס"ק כ"ז: [138] י"ב ע"א: [139] אות ק"א: [140] ס"ק מ"ט:

הלכות נדה קפמ קצ

שנסתלק הגורם מור האורח למקומו (רשב"א¹⁴¹ ז"ל). הילך לא דמי וזקנה ולא לאשה שעברו עליה ג' הפלגות או ג' חדשים דבעינן תמורה בעונות וסתה הראשון כלעיל סעיף ט"ו וט"ז וסעיף ל"א כן דעת הרשב"א. אצל דעת הרשב"א שחינה חזרה לוסתה עד שמראה פעם אחת ומשמראה פעם אחת חוזרת לוסתה הראשון אפילו לא ראתה בזמן וסתה הראשון דכיון שהזקנה זו עד עכשיו מסולקת דמים אינה יוצאה מחזקה זו עד שיחזור דמים למקומן ומראה פעם אחת וכיון שראתה פעם אחת הרי זו מחזקת נח דמים ובחזקה שחוזרת לוסתה הראשון ואע"פ שפעם זו ראתה שלא בזמן וסתה הרי היא כמו שהיתה רגילה לראות כזו ושינתה ליום ל' דזה חס אסורים עד שחזרה ג' פעמים כלעיל סעיף י"ד וכן דעת הרמב"ן¹⁴² ולא ידעמי למה השמיט הש"ע דעמם דהא רבי' נינהו ועוד דהא נוספות דרבנן שומעים להקל (ש"ך¹⁴³):

[קין] הגוף. גלה זמן ידוע או וסת הגוף לזמן כו': [קיח] עד שתחזור לראות. שהרי אין כאן שום ראייה שפמנה ההפלגה ממנה:

קצא לא הרגישה. פירוש אפילו ידוע שגלה נדה נהרשה טמאה מדרבנן כלעיל סי' קפ"ג ומיהו אפילו ראתה דם מגופה אינה טמאה אלא טומאה כסא אם ידוע שראתה שלא בהרגשה ופסקא מינה לענין ראתה על גב זכוע או על דבר שאינו מקבל טומאה כלקמן סעיף ו' ובכחם הנמצא גופה ובגדיה אע"פ שיש לומר שזמון רב הוא ואימור הרגישה ולאו אדעתה לא חיישין להכי מדאורייתא אלא מדרבנן לפי דעת רש"י (דף נ"ח:) ואף אי הוה חיישין להכי או אפילו אי * לא הוה נעיל הרגשה כלל ליכא * איסורא דאורייתא בכחמים שנאמר¹⁴⁴ דם יהיה וזה דם ולא כחם (משנה ס"ה) וטעמא משום דליכא למימר אימא מעלמא אחא כחם זה (מיו"ט) ולא מגופה הוא דשמא נחשקה בכחמים ולא אדעתה כלקמן ואש"ל מגופה שמה מן העליה הוא * ואף לפי דעת רש"י דלעיל סי' קפ"ג דנמצא בזכתי בית הרסם למטען חליטן במקור דרוב דמים מליים שם ולא בעליה דמיה מועטין ולא אמרינן העמד אשה על חזקה דרובא עדיף מחזקה מ"מ הכא דליכא למימר מעלמא אחא * שהרבה דמים מליים נעולם לכ"ע לא אולינן בחר רובא דמקור נגד החזקה * ואמרינן העמד אשה על חזקה והיא דם מעלמא אחא (עי' רש"י י"ב ע"ב וצחק' יו"ט סוף פ"ח) אלא דרבנן החמירו בו לומר מהלו הוא ודאי מגופה מאחר שאין לה דבר ידוע מלמדת בו כחם זה לומר שמתנו בה עליה מאחר שידוע לה שלא נחשקה בכחמים ואין כאן אלא ספק אחד לפי דעת הרמב"ם¹⁴⁵ אם מן החדר אם מן העליה כמו נמצא בצורה מן הלול ולחך (כסף משנה¹⁴⁶):

[ב] טמאה. דודאי ילא טפס דם כחודל ומקנה או נימוק דהרגשה קנרא דאורייתא היא היכא דליכא למיתלי במידי אחרני כגון הרגשת שמש דלעיל סי' קפ"ז או הרגשה מי רגליה דלקמן סי' קפ"א. והוא הדיון אם אחר שהרגשה נדקה מיד ומצאה מראות טהורות חליטן ההרגשה הן כלעיל ריש סי' קפ"ח (מרומת הדש"ן) וגם שכן בחזקה מסולקת דמים כגון מעוברת ומניקה אפילו הרגישה שנפחת מקורה ובדיקה ולא מצאה כלום טהורה. (מנחת יעקב¹⁴⁷ דלא זכ"י):

[ג] מ"ב שנה. ויום אחד (ש"ך¹⁴⁸) ועיין אה"ע בסיומן קנ"ה סעיף י"ד:

[141] י"ב ע"א: [142] פ"ו ה"ח: [143] ס"ק ע"ה: [144] סק"ג: [145] ע"א ד"ה מדרבנן: [146] ויקרא ט"ו י"ט: [147] נ"ח ע"ב: [148] סק"א: [149] פ"ט ה"ב: [150] שם ה"א: [151] סק"ז: [152] סק"ב: [153] סק"ב:

ראשון שהיא [קטז] פוגעת בו וכן כל כיוצא בזה וכן הדיון אם היה לה וסת [קין] הגוף או לזמן ידוע אבל אם היה וסתה וסת ההפלגה אי אפשר לחוש [קיח] עד שתחזור לראות חזרה לראות אפילו פעם אחת חוששת ליום ההפלגה שהיתה למודה להפליג:

קצב דיני בתמים ובדיקת האשה וכו' נ"ד סעיפים:

א דבר תורה אין האשה מטמאה ולא אסורה לבעלה עד שתרגיש שיצא דם מבשרה ו וחכמים גזרו על כתם הנמצא בגופה או בבגדיה שהיא טמאה ואסורה לבעלה אפילו בדיקה לא הרגישה ואפילו בדיקה עצמה ומצאה טהורה וצריכה הפסק טהרה שתבדוק עצמה ותמצא טהורה ואח"כ תמנה שבעה נקיים חוץ מיום המציאה (כאלו ראתה * ודאי וכמו שנכתב לקמן סימן קנ"ז) ד ואם הרגישה שנפחת מקורה להוציא דם ובדיקה אח"כ ולא מצאה כלום יש מי שאומר שהיא [ב] טמאה:

ב לא גזרו בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות דהיינו שהיא פחותה [ג] מ"ב שנה אפילו הביאה שתי שערות ו וכן אפילו היתה יתירה מ"ב אם

א מימרה דשמואל כיה דף י"ז ע"ב ב מסקנא הגמי ש ומשנה ד"ח ע"ג דף י"ט ע"א ג טור וכו' ז"ל ה"ה נפ"ט מהא"י ה' י"ח שדעת הרמב"ן והרשב"א לפרש כן הא דפסט רב אפי' לבי ז"ל אלא דממס לריבין הפסק טהרה שם ד"ג ע"ב * (פי' שצריכה להמתין ה' ימים) ד מחמת הדשן סימן רמ"ז דודאי ילא טפס דם כחודל ומקנה או נימוק מהא דנפקת אף דהרגשה לאחר זמן אמאי טעורין וכו' שם דנ"ז ע"ב ה מממנה דב יהיה וכו' שם ד"ה ע"א * קב"ט מ"ו א' * עי"ב צ"ב פס"ד ח"ג דף י"א ע"ב וירד סי' ק"ס ה' הובא בצ"צ וירד סי' קמ"ב ס"ב ע"י צ"צ וירד סי' קמ"ב ס"ד וסי' קמ"ב ס"ב וסי'

ולא [141] י"ב ע"א: [142] פ"ו ה"ח: [143] ס"ק ע"ה: [144] סק"ג: [145] ע"א ד"ה מדרבנן: [146] ויקרא ט"ו י"ט: [147] נ"ח ע"ב: [148] סק"א: [149] פ"ט ה"ב: [150] שם ה"א: [151] סק"ז: [152] סק"ב: [153] סק"ב:

Supplement packet 1 - נגב מ' יתורג - נגב מ' יתורג

ב לשון הרמב"ם
שם דין ע'
ודעת ה"ח
אומרים דלעיל
ג כמירמא
דשמואל שם כ"ז
ב ובר' נחמי'
נמשנה שם ד"ט
ע"ג
הרמב"ם
והרשב"א
והרא"ש
ד טור בשם
הרמב"ם שם
כפ"ט מכריחא
שם ש"א ע"ג
וכר' נתן וליה
הפכים הרשב"א
והרא"ש
דבבמית
שומעין להקל
* ע"י צ"צ י"ד
סימן קנ"ד ר"ן
מ"ז ע"א ופס"ד
בק"א דף ר"ב
ע"א
* קמ"ד ס"ד ג'
* ע"י צ"צ י"ד
סימן קל"ו ס"ח
* קל"ו י"ב ב'
* ע"י צ"צ י"ד
ס"ז צ"ח ס"א
* ע"י צ"צ י"ד
ס"ז צ"ח ס"א
וה"י צ"ח ס"א

ט כחם הנמצא על בשרה שהיא ארוך כרצועה או [ט] עגול או שהיו [ב] טיפין טיפין או שהיה ארוך הכתם על רוחב ירכה או שהיה נראה כאלו היא ממש למעלה הואיל והוא כנגד בית תורפה (פירוט גנאי והוא כינוי לערוה) טמאה ואין אומרים אלו נטף מן הגוף לא היה כזה:

י ג כתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה [כא] לא גזרו כיצד בדקה קרקע עולם (או בית הכסא שאינו מקבל טומאה) (מדכ"ה ה"ג בשם סמ"ג) או כל דבר שאינו מקבל טומאה וישבה עליו ומצאה [כב] בו כתם ו וכן כתם שנמצא על בגד [כג] צבוע טהורה: הגה לפיכך תלכס האשה בגדי צבעונין כדי להאילה מכתמים (הרמב"ם ונגמ' פ' האשה):

ט כחם הנמצא על בשרה שהיא ארוך כרצועה או [ט] עגול או שהיו [ב] טיפין טיפין או שהיה ארוך הכתם על רוחב ירכה או שהיה נראה כאלו היא ממש למעלה הואיל והוא כנגד בית תורפה (פירוט גנאי והוא כינוי לערוה) טמאה ואין אומרים אלו נטף מן הגוף לא היה כזה:

י ג כתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה [כא] לא גזרו כיצד בדקה קרקע עולם (או בית הכסא שאינו מקבל טומאה) (מדכ"ה ה"ג בשם סמ"ג) או כל דבר שאינו מקבל טומאה וישבה עליו ומצאה [כב] בו כתם ו וכן כתם שנמצא על בגד [כג] צבוע טהורה: הגה לפיכך תלכס האשה בגדי צבעונין כדי להאילה מכתמים (הרמב"ם ונגמ' פ' האשה):

[כד] על עקבה טמאה. אע"פ שלמעלה מעקבה נכל אורך שוקה כנגד העקב טהורה דלוקמן בעקבה טמאה דלפטר שנגע העקב צד המורפה בשעת ישיבתה (גמרא⁴⁸) פירוש כשישנה לדרך הישמעאלים שמשמין רגליהם חמם געטמיהם (פרשה⁴⁹ ט"ו):

[כה] גודל רגליה. ששהיה מהלכט עבד דמחמרי גודלה חמם אוחו מקום ונוטף עליו (גמ' ⁴⁸):

[כו] ממש. פירש הכ"ח דהיינו דוקא גב הרגל שכנגד הגודל אבל שאר גב הרגל לנד חוץ אפילו כשהיא מהלכת לא עבד דמחמרי חמם אוחו מקום וכן כפ"ט⁵⁰ דגב הרגל לא גרע מצד חוץ דשוקיה ופרסותיה אלא שאין להקל למעשה כיון שכבר הורה זקן ז"ל ורמ"א מביאו אבל זה נראה להקל אם נמצא על שאר אצבעות של הרגל חוץ מן הגודל עכ"ל וכן דעת המחמם יעקב⁵¹ דלא כש"ס⁵² בשם הדרישה:

[כז] טהורה. אפילו אין לה צמה לחלות לא מיישין שנגעה בידיה באוחו מקום ומלכלכו דם וחורה ונגעה בידיה במקום זה שנמצא בו הכתם דאין מחזיקים טומאה ממקום למקום (רשב"א⁵³):

[כח] שזדקרה. פירוש שנתהפכה רחשה למטה ורגליה למעלה:

[כט] בכתמים. וכל שכן נצמא למטה מאוחו מקום במקום שאפשר שגב מן המקור דאף על גב דלא נזקקה טמאה אפילו עברה בשוק של טבחים או נתעסקה בכתמים שגל נמצא על צד הרגל נדבד במקום שאפשר לו לצבא מגופה אמרינן דמגופה אחא ולא מעלמא דאי מעלמא אחא על חלוקה מצעי ליה לאשכוחי (גמ'⁵⁴) ולא למימרא דאי אפשר לנד של בית מטבחים לצבא על צד הרגל לנד דהא אפשר שנקפלו צדיה ויטחו על הצד ואי' מלמטה מצד רגליה יטחו על הצד וכדמתיא⁵⁵ לבשה ג' חלוקות הכדוקים לה אם יש לה לחלות חולה ואפילו בחמתון דלוקמן סעיף י"ח ולא אמרינן אם איחא דמעלמא אחא אעליון מצעי ליה לאשכוחי אלא כיון דמגופה קחויא וצופה לחוד אשכחא ולא נתקנה רגליה לדבר וחוקה דמגופה אחא (רשב"א⁵⁶):

[ל] וטהורה. דהכא ליכא למימר על חלוקה נמי איצטעי ליה לאשכוחי דהא כיון דלא תליא במידי דאחא מעלמא אלא בדבר שצופה אפשר שגב הדם משם ולא נגעה חלוקה (צ"ח):

[לא] טמאה. והוא הדין אם המכה נצדדי הנואר ואחוריה שאו אי אפשר לנד המכה לצבא לרגליה מלפניה במקום שיוכל לצבא שם מהמקור אבל אם המכה על צד הרגל אפשר לנד המכה לטפוף בין רגליה כשהיא שומה ותולה בה (גמ'⁵⁷):

[לב] עצמו. פירוש מגור הוא סינר שהנשים מוצרות לנשימות והוא כמין מכתמים קטנים כדפרש"י צ"ק דף פ"ב⁵⁸ וכל * שהוא למטה מן החגור פעמים שגב כנגד בית המורפה ואף מקום החגור עצמו כשהיא שומה מעט צל לו נגד בית המורפה (רשב"א⁵⁹):

[לג] חרץ. לפי שהוא עשוי להקפל מה שצד חוץ לפנים (צ"ח) ואפילו לבשה ג' חלוקות זה על זה ונמצא כתם על העליון נלדו אם אין לה צמה לחלות טמאה (גמ'⁶⁰) דלמרינן שגא נקפל החמתון למטה ונפל הדם על העליון (רשב"א⁶¹) וגם העליון נקפל צד חוץ לפנים שהצדדים עשויים להקפל:

יא לא בכל מקום שימצא שם כתם טמאה אלא במקום שאפשר שגב שם מן המקור כיצד נמצא [כד] על עקבה טמאה וכן אם נמצא על כל אורך שוקה ופרסותיה מבפנים והם המקומות הנדבקים זה בזה בעת שתעמוד ותדבק רגל ברגל ושוק בשוק וכן אם נמצא על ראש [כה] גודל רגליה (וכ"ס על רגליה [כו] ממש) (צ"ח בשם הרשב"א) וכן אם נמצא על ידיה אפילו על קשרי אצבעותיה שהידיים עסקניות הן ושמה נגעו באוחו מקום אבל אם נמצא על שוקיה ועל פרסותיה מצד חוץ או אפילו מהצדדין ואצ"ל למעלה מאוחו מקום [כז] טהורה וואם יודעת [כח] שזדקרה והגביהה רגליה למעלה טמאה בכל מקום שתמצאו אפילו למעלה מהחגור בין מלפניה בין מלאחריה אפילו עברה בשוק של טבחים או נתעסקה בכתמים ודוקא כשנמצא על בשרה לבד אבל אם נמצא על בשרה וגם על חלוקה אם עברה בשוק של טבחים או נתעסקה בכתמים תולה בו בין שנמצא למטה מהחגור או שהגביהה רגליה ונמצא למעלה מהחגור במה דברים אמורים שכשנמצא הכתם על בשרה בלבד אינה תולה כשאין לה לחלות אלא בעסק הכתמים או בשוק של טבחים אבל אם יש מכה בגופה שיוכלה לחלות בה שאפשר שיבא הדם ממנה תולה בה [ל] וטהורה ואם המכה בכתפה והכתם על ירכה במקום שאי אפשר לבא מהמכה [לא] טמאה:

2

ה משנה שם כ"ז
ד ומפרש שם
צמ" דף ג"ח
ע"א עקבה עבד
דנגע כלוחו
מקום וראש
גודלה וזמין
כשפוטעה עבד
דמחמרי חמם
אוחו מקום ונד
נוטף עליו
ו כמירמא שם
ז שם צמ" ג"ח
ע"א
ח טור וכ"כ
הרשב"א במורה
וה"ה
כפ"ט כשיחא
במא' מתגור
ולמעלה ובגון
לאוקרה שם
צמ"
י שם צמ"א
טור וכ"כ
הרשב"א דכיון
דלא חלין במידי
דאחי מעלמא
אלא בדבר
שצופה אפשר
שגב הדם משם
ולא נגע בחלוקה
כ שם נמשכה כ"ז
ג'
ל הראב"ד נב'
צמ"א דכשהיא
שומה נכא לה
מקום החגורה
כנגד
המורפה
מ טור מפני
שעשוי להקפל
ג כשיחא קמא
שם צמ" מתגור
ולמעלה
* קכ"א ע"ב ד'

ב לשון הרמב"ם
שם דין ע'
ודעת ה"ח
אומרים דלעיל
ג כמירמא
דשמואל שם כ"ז
ב ובר' נחמי'
נמשנה שם ד"ט
ע"ג
הרמב"ם
והרשב"א
והרא"ש
ד טור בשם
הרמב"ם שם
כפ"ט מכריחא
שם ש"א ע"ג
וכר' נתן וליה
הפכים הרשב"א
והרא"ש
דבבמית
שומעין להקל
* ע"י צ"צ י"ד
סימן קנ"ד ר"ן
מ"ז ע"א ופס"ד
בק"א דף ר"ב
ע"א
* קמ"ד ס"ד ג'
* ע"י צ"צ י"ד
סימן קל"ו ס"ח
* קל"ו י"ב ב'
* ע"י צ"צ י"ד
ס"ז צ"ח ס"א
* ע"י צ"צ י"ד
ס"ז צ"ח ס"א
וה"י צ"ח ס"א

ט כחם הנמצא על בשרה שהיא ארוך כרצועה או [ט] עגול או שהיו [ב] טיפין טיפין או שהיה ארוך הכתם על רוחב ירכה או שהיה נראה כאלו היא ממש למעלה הואיל והוא כנגד בית תורפה (פירוט גנאי והוא כינוי לערוה) טמאה ואין אומרים אלו נטף מן הגוף לא היה כזה:

י ג כתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה [כא] לא גזרו כיצד בדקה קרקע עולם (או בית הכסא שאינו מקבל טומאה) (מדכ"ה ה"ג בשם סמ"ג) או כל דבר שאינו מקבל טומאה וישבה עליו ומצאה [כב] בו כתם ו וכן כתם שנמצא על בגד [כג] צבוע טהורה: הגה לפיכך תלכס האשה בגדי צבעונין כדי להאילה מכתמים (הרמב"ם ונגמ' פ' האשה):

38 ס"ק מ"א: (39) בט"ו סק"מ: (40) ס' צ"ב: (41) ב"ח ע"א ד"ה ט"ו: (42) ס' ג': (43) בהשגות לבעה"ט שער הכתמים אות ב': (44) כ"ג ע"ב: (45) ס' ע"ב ר"ה דרש: (46) סק"ט: (47) ס"א ע"ב ר"ה להלף:

מה שכתב הרמב"ם רפ"ט כמו שצ"ל פירשו כש עיקר וכו' ופליגי דהיינו מ"ש בפ"ה"י מן הגנב ולפנים ספיקו טמא

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

שהוא הכנסת כל האבר (ג) שממקום דשה ולפנים הוא צ"ן השייכים שהוא לפנים וזמן זה שאין בקיאות דבר כלל

(24 ס"ג ח"ב: *24 סק"א: 25) פ"ה ה"ה: ר"ה שהוציא:

קונטרס אחרון

* הרבאש"ס סימן כ"א מגופה ולפיכך חולין במה שאפשר כו' וק"ל שהעמקה ע"ש * ומהר"ם בהגהות מיימוניות שם

(ג) שזממקום דישיה כו' ע"י גמ' (דף מ"ב ע"א וע"ב) דפשטא דרביימא (הגדה כו' והילכתא כולן טומאין בפנים בעמון)

משמע בהדיא דנדה דמיא לנדה בטומאתה וע"ש בחומ' ד"ה שהוליא (דכתב למד שניא שיש לחלק בין דם נדה לדם נדה)

ועיין רמב"ם הל' טומאה מת (פרק כ"ה ה' ט' כיון שנפתח הרחם כו' ושם נה"ל (י"ג) [י"ג]) משיא לפרודור כו' מטעם

מ"ש כשנשבות שז עיקר וכו' ופליגי דהיינו מ"ש בפ"ה"י מן הגנב ולפנים ספיקו טמא

מ"ש פס"ד דף רכ"ז ע"ג י"ג הגהות ע"ג סעיף שלם מלשון הרמב"ם עד שפרגש וטראה דם יוצא בצורה כו' מעט שחראה

10 ה"ה: 11) ג' ע"א: 12) ג"ז ע"ב: 13) עולם הקטן פ"ה: 14) נחב

1) ס"י ל"יו: 2) סק"א: 3) פ"ט ה"א: 4) ג' ע"א ר"ה מרגשת: 5) שם: 6) שם ר"ה ואיכ"א: 7) י"ז ע"ב: 8) ר"ה מ"ן: 9) ב"ר ע"א:

מהלול ולחן ואיכא למימר מעליה אחא מכל מקום כיון
 שהמקור דמיו מרובים אחא רובא ומרע לחוקה למהו פלגא
 ופלגא עכ"פ הואיל ולא הרגישה ממש ועליה מקרבה דאי לאו
 הכי הוה אוליין חבר רובא ממש דערך מחוקה והוה אמרינן
 דהרגישה ולא אדעתה וגם שחתה ולא אדעתה אפילו לגרוף
 כמו מהלול ולפנים: (סעיף ה') ר"ש גמ' בשלש מקומות
 הלכו חכמים אחר הרוב ועשאו כדאי כו' ע"ש בתוס' י"ח
 ע"ב ד"ה למטעו כו' לא הוה רוב גמור כו' ור"ל כנגד קורבא
 דמוכה וגם שלא הרגישה (ואין לחמוה אם מטמאים להבא
 ואמרינן דשחתה וארגישה ומטעו למפרע למימר דעכשו
 לחתה דסתמן אהדיי דכה"ג (עי' ג"פ אה"ע סי' נ"ח סי"ב
 והבא פס"ד ח"ד דף נ"ד ע"ג וע"ד) ממש אשכחן בפרק ט"ו
 דבמוס' דהאשה מותרת לנישא ורתה אובלת בתרומה אפילו
 דאורייתא ע"ש בתוס' ובפסקי (עי' ג"פ משניות דף פ"ט ע"ב)
 מהרש"א סי' רכ"א שפסק כן והדין שכן הוה במקנה החוס'
 משום דמ"ש לא לפינן מסוטה היינו לומר דטעמא דבשני
 שבינן משום חוקה כמ"ש החוס' בנדה: וחולין: וא"כ ה"ה
 לאיסורים דמוקמינן אחוקה משא"כ אי ילפינן מסוטה
 דהילכתא גמירא לה ספק טומאה ברשות הרבים טהור ומש"ה
 מתערינן בשני שבינן שברשות הרבים אין ללמוד משם
 לאיסורים וכהאי גוונא נמי אשכחן ברש"י פ"ו דטהורו המסוכן
 ברשות הרבים כו' דכשהיה ברשות היחיד אמרינן דכבר מה
 וכשהוליו אותו לרשות הרבים אמרינן דטהורו חו' והא דלא
 אחרעי חזקה למפרע י"ל דכיון דקורבא דמוכה דעליה
 מסייעא לחוקה לא עדיף רובא אלא מחוקה דאחרעי כבר
 מאחר שדם לפינן אכל לא למפרע וכהאי גוונא ממש ג"ל
 לשיטת החוס' ככתמים דשורפין מכלן ולהבא דאפי' בחולין
 טמא כמ"ש דף ג"ג ד"ה והא איכא כו' ולמפרע חולין
 ובחולין טהור בכל עין אפילו ביבש דודאי מעיקרא אחא ע"ש
 בתוס' ד"ה ושריט כו' כמשמעות פשט לשון הגמ' שם דף
 י"ח חה וזה חולין כו' וע"כ ג"ל דמוקמינן אחוקה בלמפרע
 ואמרינן דעברה בשוק של טבחים ולא אדעתה כמו בחינות
 שלא הגיע זמנה לראות וכדפריך גמ' לשמאי ע"ש בתוס' (וכן
 גרין לומר ג"כ גמ' דף ה' ג' שר נשים שדיין שעתן
 שכתמן טהור למפרע אפילו יבש):

29) י"ח ע"א: (30) ק"ח ע"א: (31) ד"ה בת: (32) כו' ע"א ר"ה הלל:
 (33) ט' ע"ב ד"ה החם: (34) ע"א: (35) ל"ב ע"ב: (36) פ"ט ה"ב:

המתחיל להפסד מהאור ואפילו נמלא כדדי כותלי הרחם
 י"ל דהוה בכלל פרוחור לפי מ"ש החו"ט וכ"מ בשע"ה
 טובה ופזילי אמונה קוף פ"ד דדס הנדדים טהור היינו כשה
 מדוחק הנדדים וכ"מ מסתימת לשונו ר"ש פ"ט ה"ב וכו' וכו'
 מאלה לפנים בשרה והל"ל בפרחודור ואחי שפיר שלא פירש
 הרמב"ם דין נמלא כותלי הרחם למטה מפרחודור ואלתה
 מסתימת לשונו בפ"ד (דבדיקה היא בקנות לבד ומשמע שם
 מסתימת לשונו) דאפילו נמלא לאחר אחר זמן טמאה מאן
 ולהבא אפילו בקנות לבד וא"כ איזה שיעור יש לדבר בלאחר
 אחר זמן שלא לומר שהאבר הואיל דם מצפנים (אבל מפירושו
 ר"ש פ"ה ה"ב ר"ה ד"ה דמיייר צרנגה) וגם לא מסתבר
 כלל האי טעמא ולהמליץ דין חדש שלא נזכר גמ' רק
 באומיות אחי שפיר האי טעמא (וא"ש נמי לשון טמאים מספק
 דתנן) למסקנא דמש"ה לא בעינן דהרגישה כיון דאמרינן
 דהרגישה ולא אדעתה בכל רואה דעלמא א"כ באומיות
 מוכחא מילתא שהאבר הואיל מהמקור שרוב דמים מהמקור
 וגם דרך החשמש ובלא"ה נמי קשה אמאי גזרו על ספק דרבנן
 [בבבך הפ"ה] כי פירשה עונה ומש"ה נמי החמיר הרמב"ם
 לבדוק אפילו לבעלה. ואחי שפיר נמי דלא קשיא מיד מ"ש
 החוס' דף י"ח ל"ב וטירונס דחוק ועוד ש' לומר לבק
 נקט הרמב"ם בלשונו פרוחור בחון לנקט משום דהתפתחותו
 הוא למטה אבל למעלה שמו עליו עד המורף קנה אחד ארוך
 ואשמועינן דאפילו נמלא בגו למעלה טמא מספק דלא
 כמ"ש בפירושו (ד"ל) דלמסקנא י"ל כמו דלא פליגי ארצי
 חייא ק' לא פליגי ארצי הווא דנקט ליטא דר' חייא אף
 שאינו לשונו ממש ובחבורו חור טו) ומיהו מלשונו בפ"ג בפ"ג
 משמע דלא ס"ל כפירש"י אלא יש איזה משך באורך האור
 מהלול ולחן עד הפתח שנקט בלשונו שם פה הרחם אשר יטה
 כו' ולכן העיקר שכונת הרמב"ם לאשמועינן כהא דהחירא
 וקולא והחילוק שבין מהלול ולפנים שטומאחו דאי וכן מהלול
 ולחן דאינו אלא ספק (ולהרמב"ם כל ספק מדרבנן) ומש"ה
 נקט פרוחור לתובא אכל לא נחית לאשמועינן דלמטה
 מהפרחודור טמאה מספק. (וכן משמע מדקדוק לשונו הרי
 טומאחו כו' ולא כבז טמא כלשון הגמרא) שמתן על
 מ"ש (כפ"ד) [בפ"ד] דבדיקה היא בקינות לבד ולא הוכר שם
 אומיות ולא אפילו לשון לאלתר וכו' וממילא אפילו אחר
 אחר זמן וברש"י פ"ט שנתכוין להקדים חתלה דין החורה הוכר
 בפרחודור ולפנים דוקא דהיינו מהלול ולפנים כדמפרש ה"ו
 בחוק כו' דחוק לשיטתו דכל הפסיקות אין דברי תורה
 ואפילו בעריות אלא בדאינקע איסורא שמתחייב אשם חלוי
 ומיהו ג"ע בדבקה קרקע עולם אמאי טהורה לגמרי ולא הוה
 ספק דאורייתא לתומרא מדרבנן כמו בכותלי רחם דאיכא נמי
 למיילי צדדים ואפ"ה טמאה נדה אפילו בלאחר אחר זמן
 בפ"ד וא"ל משום דכל הטומאות כשעת מילתא ובמקום
 מילתא דוקא דזה אינו דלא מהני שינוי מקום אלא כשי
 לתלות שהמקור גורם כמו בקופה דמעלמא נפל שם השרין ויש
 לחלוטו במקום הכי דוקא דשם נפל משא"כ באשה דמיקריא
 מקום

21) ה"ה: (22) י"ד ע"ב: (23) שער הפרשה ד' ע"א: (24) ע"א ר"ה
 כאן:

5

מקום מילתא אף ששינתה מקומה ולא חליטן שמתקום זה
 דוקא ראתה כמ"ש החוספוט וכ"ש בקרקע דבקה דודאי
 מגופה אחא וה"ל מקום מילתאן טפי מילתו האשה ע"מה
 שינתה מקומה ועכ"פ לא עדיפא מינה ועוד דלא אמרינן גמי
 ג"כ אה"ע סי' ס"א ו"ד סי' קל"ח סי' א"ה וסי' קל"ט סי' כ"ג)
 הכי אלא טומאה ולא באיסורין להרמב"ם ודוחק לומר
 דאיסור נדה חלוי טומאה דאימא איפכא אלא דאי הא
 כדנייה והאי כדנייה והלכך לכוונה ג"ל דבכותלי רחם נמי
 ליכא אלא טומאה כתמים כמו בעל בשרה מנחון והבדקה
 בדבר שאינו מקבל טומאה או לשאר פוסקים בלעגוים נמי
 טמאה משום שכבר היה על בשרה מצפנים ומ"ש בפ"ד ה"ו
 נדה היינו משום דאורחא דמילתא לבדוק מיד אחר חשמש
 ומ"ש ברש"י פ"ט כולו מאלה לפנים כו' היינו עלואר הרחם
 א"כ אפילו בכותל רחם ומשום דהתם מסתבר טפי דמתחד
 אחא שרוב מהמקור משא"כ על בשרה מנחון ועל גביה
 דאיכא למיילי בדמים דעלמא המרובים טפי ומש"ה כבז
 כאלו כו' ולא משום דהתם ספק דאורייתא ומיהו א"ל לדחוק
 בכך דהא ע"כ לרשב"א ופוס"ע ושאר פוסקים דבעינן הרגשה
 ממש והאי טעמא כבז גבי כתמים (ולא משום דתלינן
 דמעלמא אחא) ע"כ ג"ל משום דמיייר אפילו בכהאי גוונא
 דליכא למימר דהרגישה ולא אדעתא כגון בשעה מועטת אחר
 שבדקה עגמה ומלאה טהורה (דלכאפי' גוונא דוקא הו"כרבו
 להאי טעמא דהרגשה ולזמן מרובה קתא א"ש בלא"ה משום
 דאיכא למחלי דאחא מעלמא דעברה בשוק של טבחים ולא
 אדעתה חדע מדלא מסייע לשמאלא ממחני דכתמים דרבנן)
 אבל לזמן מרובה קתא מרובה קתא למימר הכי והאי דלא פליגי
 אקסמא דגמרא דאינון מן המקור ולא אמרינן דבטורה כו'
 הרגישה ג"כ ולא אדעתה והא דבדקה קרקע עולם ע"כ
 מיירי בשעה מועטת וכמ"ש החוס' לס"ד ע"ש. וכיון
 דלרשב"א ושאר פוסקים גרין לחלק בין זמן מרובה למועט.
 וס"ל דאינון שחטה מיירי בזמן מרובה קתא בכהאי גוונא
 ד"ל ששכחה ולא אדעתה א"כ י"ל דהרמב"ם נמי ס"ל הכא
 דבדקה קרקע עולם מיירי בשעה מועטת כמ"ש החוס' לס"ד
 ד"ל דהרגשה ולא אדעתה וא"כ מסתמא כל מהלודים או
 מהעליה שהמקור מרגשת היא. וליכא ספק דאורייתא וליכא
 אלא טומאה כתמים דלא פלוג רבנן בכתמים אפילו מאלה מיד
 אחר שבדקה ומאלה טהורה דמטמאה אפילו למפרע עד
 הפקידה ממש ולא נחשו לה ריחו כלל אחר הפקידה ולפ"י
 (ג"פ ק"ל מ"ז ב') אין בזה ממלוקת הפוסקים גופא דדינא
 דהרגשה רק בטעמא דמילתא להרמב"ם לאו גזירת הכתוב
 חדשה היא אלא משום דסתמא לא אחא מן המקור. וגם
 אפשר דמודה למ"ש בנמשמרת הית דאימא הרגשת עד היא
 ומתמקור אחא הלכך אין להקל כמו שכבז הכריזי ופלתו
 הני"ל: והנה למסקנא דקויא דשטעות דנמלא לבמר הכי
 משמע אחי שפיר טובא לשון המשנה פ"ח דס המחד טמא כו'
 נמלא בפרחודור כו'. דרישא מיירי בהרגשה שנת מן הסדר
 וסיפא דנמלא בלא הרגשה ומן הלול ולפנים נמי אמרינן אימור
 ארגישה

37) מ"ז: (38) ה"א: (39) ע"א אפוש: (40) ע"א ר"ה כאן: (41) פ"ב ד"ה משל: (42) ס"ו ע"א: (43) פ"ד ה"ב: (44) פ"ו ה"ח:

7

ימים ראשונים של ז' נקיים (כ).

ד. ראתה ריבוי דם על בגד צבוע, יש אומרים דטמאה (כא), ויש אומרים דאם הכתם עדיין לח תבדוק בפנים בעד, ואם נמצאת טהורה, טהורה, וע"י בחומ"ש (כב).

חק ומשפט

(כ) כ"כ בפשיטות בשו"ת מעי"צ (סי' ס"ב), וכ"כ בשו"ת חמדת שלמה (סי' כ' אות ט"ו-כ"י), וע"ע בפתי"ש (סי' קצ"ו ס"ק י"ב) שהביא דבריהם, וכתבו דאף להראשונים המחמירים בתליית כתמים תוך ג"י ראשונים, היינו דוקא במידי דבעי לתלות, דאו אמרינן דיותר מסתבר לתלות בגופה, אבל בבג"צ ואינו מק"ט ולא בעינן למחלי כלל, ולא גזרו בהם חכמים, אין לחלק בין גי"ר לזמן אחר. וכ"כ להקל מטעם זה בשו"ת ברית יעקב (להגאון רבי ברוך מרדכי ליבשיץ ז"ל, תרל"ז, ריש סי' נ"ח), וכ"כ בטהרי" (ק"צ סעיף נ"ט), ודלא כעמודי כסף (כת"י, הו"ד בפתי"ש ק"צ ס"ק כ"ב) ושו"ת ארני פז (סי' כ').

וע"ע למרן זצ"ל בשו"ת אגרו"מ (יו"ד ח"א סי' צ"ה ד"ה בדבר אשה), "... מסתבר דכתם על בגד צבוע אין לאסור אף בג' ימים הראשונים וכדאיתא בפתי"ש ס"ק י"ב בשם תשובת מעיל צדקה "... ועוד שם (יו"ד ח"ב סימן ע"ח) כתב, "ויש להורות לאשה זו אם אינה מרגשת אלא שמוצאת כתמים על בגדיה שתלבש בגדים צבעונים, שאף בג' ימים ראשונים אין לאסור כדאיתא בפתי"ש סימן קצ"ו ס"ק י"ב בסופו", עכ"ל. וכ"כ הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך (מנחת שלמה ח"ב, ירושלים תש"ס, סי' ע"ב אות כ"ה),

דכתם דברור לן ולא הוי אלא כתם, אין מקור ולא חיוב לבדוק אחר מציאתו בשום פעם, אבל בג"ד דלא ברירא לן מילתא כלל מה הוא דם זה ריש לצדד דאינו כתם אלא ראייה, אין לטהרה כ"א ע"י בדיקה, כל שעדיין אפשר לה לבדוק, (דהיינו שהכתם עדיין לח). וכ"כ הגאון הרב אפרים גרינבלאט שליט"א (תשובה כת"י), וכן מורה הגאון הרב מרדכי גראס שליט"א, וכן אמר לי מו"ר דומ"ץ בירושלים.

וע"י בחוט שני (להגר"נ קארעליץ שליט"א, ק"צ ס"ק י"ב בד"ה ודע דאם מצאה, ובדיניה"ע שם אות א') שהורה דבמצאה כתם ע"ג דבר שאינו מקבל טומאה אפילו אם מלוכלך כולו בדם הרי היא טהורה וא"צ בדיקה (והביא מקור מהרשב"א בתוה"ב הקצר) [ומ"מ הוסיף כשיטתו הכללית בכתמים, והיא בכלל כל היד המרבה לבדוק בנשים משוכחת], ושמעתי מתלמידו הגאון הרב שבח צבי ראזענבלאט שליט"א (דומ"ץ בב"ד של הגר"נ קארעליץ ובבד"ץ קרית ספר) דהוא הדין והוא הטעם בכתם על בג"צ. וכן שמעתי מהגאון הרב שחתי וויגדער שליט"א ומהגרש"ז אנ"למאן שליט"א. וע"ע בבדה"ש (ס"ק ק"ח) שהביא ג"כ הך דינא להקל באינו מק"ט אף אם מלוכלך כולו בדם].

[ומהגאון רבי ח"פ שיינבערג שליט"א שמעתי דבדם ממש בקנוח באו"מ לפעמים הוא מחמיר לפי הענין, אף דישנו לקנוח בכל הקולות דבכתמים, ונייד

חק ומשפט

קנוח אינו מק"ט, וגם אין המדובר בדם רב, מ"מ כיון דאין אנו בקיאים בהרגשות, לפעמים יש לחוש לספיקא דאורייתא דלמא ארגשה, והכל לפי ראות עיני המורה, עכ"ל.

(כג) כ' בסד"ט (ק"צ סוף ס"ק ל"ו, קפ"ג ס"ק ב' ד"ה אמנם מה שצריך) דהיכא דשימשה מטתה ואחר כך מצאה כתם [ודאי מגופה], על דבר שאינו מק"ט או צבוע, צ"ע דאולי יש לטמאה מחמת ספק דאורייתא, אמנם ע"ע בדברי הסד"ט (סי' קפ"ז ס"ק ג', סי' ק"צ סוס"ק צ"ג, בד"ה נחזור לענינו, ובד"ה וכן נראה מדברי הרמ"א) שפשט הספק להקל דאפי' בעושה צרכיה ובדיקה למקום שישבה עליה, ואח"כ מצאה כתם שם, אע"ג דאיכא למיחש שמא ארגשה, מ"מ לאו ודאי ממקורה אתא, וטהורה, משום דאין ביה"כ מק"ט, ולא גזרו רבנן בכה"ג. ואיתא בגמ' (נדה נ"ח.), "ההיא איתתא דאשתכח לה דמא במשתיחא, אתאי לקמיה דרבי ינאי, אמר לה תיזיל ותיחי", ופרש"י "במשתיחא, עם המסכת דשמשון (שופטים ט"ז) מתרגמינן עם משתיחא שהיתה מסכת טווי לאריג ונמצא דם על השתי, תיזיל ותיחי, כדרך שעשתה עד עכשיו שהלכה ושבה, אי מתרמי שהטווי המוסך שקורין אורדי"ד בא בין רגליה כנגד אותו מקום טמאה", עכ"ל. והק' התוס' (שם ד"ה כרבי נחמיה) דהא משתיחא אינו מק"ט, וחי' דמ"מ מק"ט נגעים, וע"י בשו"ת חמדת שלמה (סי' כ' בד"ה עכ"פ) שהביא ראייה מדברי התוס' דגם במצאה הכתם אחר תשימש או הטלת מ"ר

כתב על קנחה מבחור

י. קנחה עצמה באר"מ מבחור. ולא נכנסה לפנים לא חיישין שמא הרגישה (ח), ומקילים בו עד כגריס ועוד כשאר כתמים (ו). [ראתה דם]

חק ומשפט

וסתה היתה עדיין רואה הרבה דם, * ועוד יש להוסיף עפ"י מה שאמר הגאב"ד דעברעצין זצ"ל בשיעוריו (וע"ע שו"ת בא"מ ח"ב סי' נ"ד) דאשה שאינה רואה בדרך כלל בלי הרגשת איזה וסת הגוף כ"ש שיש להקל ולומר דלא חיישין שהגיע וסתה, וכן שמעתי מהגרשו"ז אולמאן שליט"א, ומהגאב"ד דעברעצין שליט"א.

(לה) פשוט, דספקא דאורייתא שמא ארגשה שייכת רק אם הכניסה העד עכ"פ קצת, אבל לא מבחור. דהרגשת ז"ל, וכ"ש שאר ההרגשות, הוה דוקא מבפנים, וקינוח לא שייך לזה, ורק אם הכניסה לפנים אז אמרינן שמא ארגשה [גם בלי בדיקת חו"ס, דהא אחר הטלת מ"ר חיישנן שמא ארגשה, אף דשם ודאי ל"ש לחו"ס, (וע"י לעיל פ"א הע' ג', דברי המשיבט נפש)]. וכ"כ להדיא בסד"ט (קפ"ג ס"ק ב', סוד"ה האחרונים), ובחור"ד (קפ"ג חירושים ס"ק ב', סי' ק"צ ביאור סוס"ק א'), ובכרו"פ (תפא"י קפ"ג ס"ק א' בד"ה והנה יש), ובשועה"ר (קפ"ג קנ"א אות ב', בד"ה ולפי דעת, במוסגר), ובכני"א (ח', בד"ה נחקר אם דם), ובפר"ד

(פתיחה, השער השלישי, ד"ה אמנם כיון) וכן הביא בפתי"ש (קפ"ג ס"ק א'), וכן מפורש בשו"ת זית רענן (להגאון רבי משה זצ"ל, אב"ד קוטנא, תרי"א, ח"א, יו"ד הלכות י"ב סי' א'), וכ"כ בס' חזקת טהרה (להגאון רבי יחזקאל ראטה שליט"א) עם הוכחה מהמאירי, (ולא הוצרכתי לכל אלו אלא משום ששמעתי ממו"צ אחד שטעה בזה), והא דחיישין גם בנכנס רק קצת בפנים, הוא משום דשוב לא ניתן להבחין היכא הוה ההרגשה, אם יותר לפנים או יותר לחוץ, כיון דכבר נכנס לאר"מ, וכ"מ באגרו"מ (יו"ד ח"א סי' צ"ה) שכי' ז"ל, ו"אף שמסתבר דבהניגוב לבד לא תטעה בהרגשתה מ"מ אפשר שגובה פניה של מטה (במגבת - towel) בחוק ובעומק קצת שהוא כעין בדיקת עד שמצינו בזה ריש לחוש שטטעה בהרגשת עד, עכ"ל [ודבריו מסתברים בפרט בצירוף דבריו ביר"ד ח"ד (סי' י"ז אות ד' וח') הבאנום לעיל (פ"א הע' ז'), עיי"ש].

(לד) א. המחמירים כדם בודאי מגופה ובקינוח באר"מ.

הנה, בסד"ט (ק"צ סוף ס"ק ג"ז) הסביר דבקנחה עצמה באר"מ אף מבחור,

* [וכמו שכתבו הפוסקים האחרונים לענין לא בדקה בוטת קבוע ורחצה בינתיים, וכ"כ בקונטרס תשובות יען יוסף (להגה"ק אב"ד פאפא זצ"ל סי' כ"ט, וענש"ש שכי' שלכן לא נתקבלה חומרת החור"ד לשים מו"ד לכל עונת הוסת). והגאב"ד דעברעצין זצ"ל השמיע כן ברבים גם לענין הרגישה וסה"ג ולא בדקה].

חק ומשפט

מבחור, כיון דברור דבא מאר"מ, אמרינן דבא בהרגשה וטמאה מדאורייתא במשהו, וגם אם הוה העד צבוע ואינו מק"ט, חוץ מבאופן שבדקה עצמה מיד לפני ראיית דם זה, דאז אמרינן דלא שייך שבא דם זה מן המקור, ואז טמאה דרבנן. והיינו דלמסקנא ס"ל להרכ בעהת"ו דאף דביצא דם שלא בהרגשה טהורה מדאורייתא אפילו בודאי מגופה, מ"מ ברוב המקרים ל"ש לקבל מציאות כזו, כיון דאמרינן דחזקתו שהיה בהרגשה, ורק במקרה ששייך להוכיח שלא היה בהרגשה הוא דמקילים ככל דרבנן דבעי שיעור ולבן ומק"ט כדי להחמיר בה.

ובשו"ת בר ליואי (יו"ד סי' כ"ב, הו"ד ברכ"ת סי' ק"צ ס"ק ג"ז) כ' לחדש דבקנחה בדבר שאינו מק"ט הוה כבדקה בעד שאינו מק"ט דטמאה, וראה בפות"ש (סי' ג' סעיף י', סי' ז' סעיף ר') שהביא חידושו של חותנו הגר"ד פארווא ז"ל דטמאה מדרבנן בכ"ש, ואפילו בדקה באינו מק"ט או בצבוע ג"כ טמאה בכ"ש, דהיינו דדעתו דטמאה מדרבנן ככל דיני טומאה דאורייתא. (וע"ע שו"ת חשה"א ח"ב סי' ע"ה, שהביא מקור לשיטתו זו מדברי הבר ליואי, ולכאורה מלשון הבר ליואי מוכח דס"ל כהסד"ט ושועה"ר דהוה דאורייתא, ואינו מקור לדברי החשה"א.) וע"ע לקמן (ד"ה ולענין חידושו) שהבאנו מה שקשה על דבריו אלו של בעל חשה"א.

הרי לנו דברי שלשה מאדירי הפוסקים דס"ל דדם הבא בודאות מגופה, יש לנו להחמיר בו ככדאורייתא, ובטעם הדבר חלוקים הם ביניהם.

וע"ע בכרו"פ (תפא"י קפ"ג ריש ס"ק א') שכ' ז"ל ו"ל ג' נראה כיון שנודע לה

הואיל להיות שם מאכולת, תלינן דהואיל שהוה מן המקור, דהואיל דמים במקור משו"ה לא תלינן דהיינו דאף דקנחה מבחור ממש כדכתיב הוה דין דרבנן דכתמים, מ"מ כיון כמאכולת טמאה במשהו דם, הוה נראה דאולי גם הוה דאורייתא, גם מדאורייתא לא"ב שחרגיש אם הוה ודאי מגופה.

(סי' ק"צ ס"ק א') כ' ז"ל וזמיהו אפילו ראתה דם טמאה אלא טומאת כתם אם כדכתיב בגד צבוע, או על דבר שאינו צבוע, וע"ע בדבריו (סי' ק"צ ס"ק א') על הנאמר שם דלא גזרו על כתם צבוע, וז"ל לא גזרו לה במה לתלות וידוע שבא דהיא אלא שלא הרגישה, עכ"ל. הרי האטילו דם שבודאי יצא מגופה מ"מ בו בהקלות של כתמים כיון שלא ידענו שיש בהם מגופה, שהרי בדקה מקום זה וישבה עליו, כיון שלא הרגישה עכ"ל. וכ"מ עוד בדבריו (שם ס"ק א') וכן רואה שלא בהרגשה שאינה משום כתם, שהרי לא גזרו בזה כדכתיב המקבל טומאה כדנין הכתמים, חזרו משמעות ברורה דגם ראייה כל שאינה בהרגשה, אף דאינה כתם, כדיון כתם יש לה.

דאח"כ חזר בו הרב בעהת"ו וכתב (מהדו"ב לסי' קפ"ג, בהגה"ה) עפ"י הרמב"ם דחזקת כל דם הבא בהרגשה, ולכן אפילו קנחה

מגופה. (וע"ע לקמן בדברי האגרו"מ לענין הגדרת ודאי מגופה).

ומ"מ הרי בפנים סתמנו להקל בכך. ומכיון שיש שהלכו בשיטת הסד"ט דם הנמצא בקינוח מקרי ודאי מגופה, לכן נחלק את ההסבר והצדקת דברינו לשני חלקים, חלק א': דברי הפוסקים על דם שהוא ודאי מגופה ולא מקינוח, חלק ב': כנ"ל על דם הנמצא בקינוח, וזה החלי בעזרת השי"ת:

ב. דם שבודאי יצא מגופה:

כ' בתורה"ש (קפ"ג ס"ק א') על הא דכתב המחבר שם דאין האשה טמאה כ"א ביצא הדם בהרגשה, וז"ל "אע"ג דמתבאר לקמן בס"י ק"צ דאע"ג דלא הרגישה רק בכתם בעלמא על גופה או על חלוקה טמאה, היינו כשיעור גדול, כגריס ועוד וכו' והמחבר דבא לומר שהיא טמאה אפילו בטיפת דם כחרדל, על כן כ' בסתם והוא שתרגיש, עכ"ל, ומבואר דכל שלא הרגישה אין להחמיר בפחות מכגריס בשום אופן, דבהרגשה תליא מילתא ובלא"ה מקילים עד כגרו"ע.

ובשו"ת מע"צ (סי' כ' בד"ה והיותר) כ' וז"ל "דלכאורה לפי מאי דמוקי ל"י תוס' שהיה בדוק לה זה ימים אפשר לומר דגם גריס לא צריך, אלא ודאי דפשוט ליה בזה השיעור דצריך על כל פנים, משום דכל שהוא פחות מכגריס, בודאי לא גזרו רבנן כלל, ועל כיוצא בזה לא היתה גזירתם אע"ג דודאי מגופה קאתי כל שאינו ע"י בדיקה אלא מציאת כתם, וכמו שלא גזרו על הכתמים דבגד צבוע וכיוצא בו, להכי פשיטא ליה דבעינן כגריס עכ"פ, עכ"ל.

שבא מגופה רק בלי הרגשה, אפילו טיפת דם כחרדל טמאה משום כתם וכו' דלא צריכין גריס ועוד רק להוציא מספק מאכולת משא"כ בדליכא חשש מאכולת פשיטא דאפילו בכ"ש טמאה משום כתם, עכ"ל. והיינו דדעתו דכדס שבודאי יצא מגופה, אף דטמאה רק כתם מדרבנן כיון שלא הרגישה, מ"מ טמאה במשהו וא"צ כגריס ועוד.

וכ"כ בשו"ת נהרי אפרסמון (להגה"ק ר' יעקב טענענבוים אב"ד ור"מ פוטנאק, תרנ"ח, יו"ד תשו' י"ב), וז"ל "הרי קיי"ל כשידוע שבא מגופה טמאה אפילו בלא הרגשה כלל, ואפילו טיפת דם כחרדל, וגם כתמים נתנו חכז"ל שיעור כגריס ועוד דאי לאו הכי תלינן במאכולת, אבל כל שידוע שבא מגופה ודאי דטמאה מדרבנן אפילו על טיפה כחרדל ואפילו בלא הרגשה כלל, עכ"ל.

וכ"כ בשיעורי שבה"ל (קפ"ג אות ד', ק"צ סעיף א' אות א', שם סעיף ו' עהש"ך ס"ק י' בד"ה והש"ך כ') דשיעור דם על קינוח במשהו מדרבנן, ולכן אין להקל בו כ"א בצבוע או אינו מק"ט. (וע"ע לקמן (סוף ההערה בד"ה ולפי"ז תמוהים) מה ששמעתי בשיטתו מתלמידו מו"ר הגאון הרב שלמה זלמן אולמאן שליט"א), וכן השמיע הג"ר יחזקאל ראטה שליט"א בשיעוריו דבקנחה אחר שעבר שיעור וסת מהטלת מ"ר (עי' לקמן חו"ז סעיף י"ז) יש להקל משום דנייר קינוח אינו מק"ט, אבל בלא"ה אין להקל משום שיעור כגריס, כל שהוא ודאי מגופה. וע"ע בחידושי מהר"י שטייף (על סדר השו"ע, יו"ד קפ"ג בד"ה "שתרגיש, בס' שערי דעה") דמשמעותו דנוטה להחמיר במשהו מדרבנן בודאי

חק ומשפט

הרי שוב חזינן כנ"ל דגם כדס שהוא מגופה בודאי, מקילים עד כגרו"ע.

וכן מבואר באורח מישור (על דרכ"מ הארוך ריש סי' ק"צ) שכ' דהא דגזרו לפרוש אחר ביא"מ משום דשמא ראתה טיפת דם כחרדל וחיפהו ש"ז, ע"כ גזירה מיוחדת היא שא"א ללמוד ממנה, דאל"ה אפילו אם ודאי ראתה טיפת דם בעינן דוקא כגרו"ע אי לא ארגשה, עכ"ל. ושוב חזינן דרק בהרגשה תליא מילתא.

וכ"כ בשו"ת הלכות קטנות (להגאון רבי יעקב חגיז, ה' ש"פ - ה' תל"ד, ח"ב סי' כ"ב), וז"ל "שאלה, הא דא"ר זירא בנות ישראל החמירו על עצמן שאפי' רואות טפת דם כחרדל יושבות עליו ז' נקיים (נדה ס"ו) מאי היא. תשובה, איברא דאי במרגשת מדאורייתא הוא, ואי באינה מרגשת כתם הוא ואדרכה עד שתראה כגריס מחינן לה אם תשב, עכ"ל.

ובשו"ת מהר"ם מלובלין (סי' ב') כ' וז"ל "שאלה (מהשלה"ק) וכו' מה שכתבו הפוסקים שדבר תורה אין אשה מטמאה ולא אסורה לבעלה עד שתרגיש וכו' וחכמים גזרו על כתם וכו' אם ר"ל אפילו היכא שהאשה יודעת בכיורו שזה הדם הוא ממנה וא"א בענין אחר כגון שהיתה ישינה על סדין הברדק לה, ואח"כ כשנעורה משנתה מצאה סדינה מלוכלך כדס הרבה וכו' אפי"ה מה"ת אינה טמאה מאחר שלא יצא הדם

בהרגשה וכו' תשובה וכו' ודאי בהרגשה דוקא תלי וכל היכא דלא הרגישה אע"ג דכרוור הוא דמינה היא טהורה מה"ת וכו' דמדאורייתא בעינן שתרגיש בבשרה ודרכנן אסרו רואה בלא הרגשה כמו כתמים וכו", עכ"ל.

וכ"כ בפרדס רמונים (פתחי נדה דף י' ע"ב), וז"ל "הנה מדברי רוב הפוסקים הראשונים יראה דאפילו ידוע לנו בודאי שיצא מגופה, עכ"ז אם לא הרגישה טהורה מה"ת וכו'", ע"כ. והאריך להביא דברי הרמב"ן בכמה מקומות ודברי ס' החינוך והכלבו ועוד ראשונים שכתבו כן להדיא, עד שסיים (שם י"ד ע"ב) "וע"כ הדבר ברור וכו' דמן התורה בע"י הרגשה דוקא, ואם לא הרגישה אפילו ודאי יצא מגופה טהורה מה"ת ע"כ ברור דהכי נקטינן ולית בהא מילתא שום ספקא וגמגום כלל, וכן הסכימו כל האחרונים להלכה פסוקה, עכ"ל.

וע"ע בשו"ת נטע שעשועים (* יו"ד סי' כ"א) שכ' באשה שמוצאת תמיד קארטין ע"י בדיקתה, דאם ברור לה בכל פעם דאינה מרגשת דבר, ספקא דרבנן הוא ולקולא, עיי"ש. היוצא מזה דגם דעתו דכלי הרגשה אף דהוי ודאי מגופה נשאר ככל כתם דרבנן.

וע"ע בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' ק"ל) שכ' וז"ל "והנה הדם היוצא בלחלות הכתונת כיון שיוצא בלא הרגשה אין בו אלא דין כתם כמ"ש הס"ט סי' ק"צ ס"ק

(* להגאון רבי צבי הירש אב"ד בוטשאטש, נדפס בשנת תקפ"ט ע"י חדב"ג הגה"ק רבי אברהם זוד אב"ד בוטשאטש עם הסכמת הגאון רבי א"ז מרגליות מבראד.

חק ומשפט

צ"ג דאף דלרש"י ותוס' גם בלא הרגשה כיון שיצא מגופה הוי מה"ת מ"מ לדעת הרמב"ם ורמב"ן ור"ן הוי רק מדרבנן, וכן עיקר, עכ"ל.

ובערוה"ש (סי' קפ"ג סעיף מ"ז-נ"ו) האריך בראיות והסברים להוכיח ד"כל רבותינו הראשונים והאחרונים הסכימו דמן התורה אין אשה טמאה כשיצא ממנה דם א"כ יצא הדם בהרגשה וכו' אבל בלא הרגשה אפילו יצא הדם מהמקור אין האשה טמאה מן התורה וכו' ואין חולק בזה וכך פסקו כל הפוסקים, ואחד מהגדולים רוצה לעשות חדשות בענין זה וכו' (סד"ט), ואין בכל דבריו שום יסוד וכו', ובכל דבריו הארוכים שהסביר דאפילו דם שודאי ממקורה טמאה רק מדרבנן, לא עלה על דעתו להודיע לנו דמ"מ אין דין דם זה כדן כל דם נדה דרבנן, וצריך להחמיר בו במשהו, הרי סתמו כצעקה והכרזה מפורשת שאין להחמיר כן.

הרי לנו דברי הרבה פוסקים שכתבו דכל שלא הרגישה ביציאת הכתם אף אם ודאי יצא ממקורה הוי דרבנן, ואף כ' להדיא דאינה טמאה כ"א בכגוד"ע, חרץ מהמהרש"ם ופרד"ר וערוה"ש שלא כתבו כן להדיא, אבל סתמן כפירושן דאין להחמיר טפי בכך מכל דרבנן, דאל"ה הו"ל לפרושי.

ולענין חומרת שועה"ר (במהדו"ב) שהבאנו לעיל, הרי כתב דבריו לדעת הרמב"ם דחזקת כל דם בהרגשה, ולכן לעולם הוי דאורייתא ביצא כודאי מגופה וכשנת"ל, ואנן הרי מטמאין דם הנמצא בבדיקה והיוצא לאחר תשיש משום ספק דאורייתא, שמא ארגשה וסברה הרגשת עד

או שמש הוא, וכמבואר בפוסקים, (ועי' כרו"פ תפא"י קפ"ג ס"ק א' שלמד דגם להרמב"ם הוי ספד"א, והוכיח מכמה מקומות בתוס' דס"ל דהוי ספד"א שמא ארגשה), ולא משום חזקה, הרי דלפי מה דקיי"ל אין להחמיר בכך.

ולענין חידושו של החשה"א, דאף דבלא הרגשה טמאה רק מדרבנן, מ"מ מחמירים עליו גם בצבוע ואינו מק"ט, דבריו סותרים לדברי שועה"ר בשני מקומות: א. ממה שכי' הרב בסי' קפ"ג (קונ"א ס"ק ב', בד"ה והנה) להוכיח רבבדקה עצמה הוי דאורייתא, דאל"ה בבדקה ברבר שאינו מק"ט נימא דטהורה, אע"כ הוי דאורייתא, ואי ס"ד דגם בדרבנן יש להחמיר באינו מק"ט כל דהוי ודאי מגופה וכמ"ש בחשה"א, מה הוכיח הרב. ב. ממה שכתב בסי' ק"צ (ס"ק ע'), בבדקה עצמה בעד שאינו ברוך דמקלינן בו עד שיעור כגריס ועוד, דמ"מ לא מקלינן בו מצד אינו מק"ט, דשמא ארגשה, ומשמע מזה דרק משום הרגשה החמיר, הא ברליכא שאלה דהרגשה, והוי ודאי דרבנן, מקילים תמיד באינו מק"ט, ואף בודאי מגופה. א"כ מהני תרי מקומות בשועה"ר מוכח דלא קיים חומרא באינו מק"ט בטומאה דרבנן.

וע"ע בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' קי"ח) שכי' הו"ל "וע"ד שאלתו, אם הדין שדבר שאינו מקבל טומאה, אין בו משום כתמים, שייך גם בבגד התחתון שלובשת ממש על גופה במקום התורפה וכו' הנה פשיטא, דאם ה"י מציאות כזה, בגד שאינו מקבל טומאה, לא ה"י בו משום כתמים, אף כלובשת על מקום התורפה ממש, דעד כאן לא פליגו גדולי האחרונים, אלא בעד שאינו

חק ומשפט

ברוך, משום ריש לחוש דלמא ארגשה, וסברה הרגשת עד היא, כדאיתא בש"ע הרב (סי' ק"צ ס"ק ע') וכו' כמבואר כ"ז בפתחי זוטא (מהדור"ק ותנינא שם ס"ק י"ז), אבל זולת זה כ"ע מודים, דאין בו משום כתמים, אף שהשתמשה בזה במקום התורפה ממש, עכ"ל. ♦וכן השמיע הגאב"ד דעברעצין וצ"ל בשיעוריו ברכים ♦, דבבגדי צבעונים מקילים גם בודאי מגופה וגם באפשר להכיר שהוא דם. הרי להדיא דהני תרי גדולים לא החמירו כחומרת בעל חשה"א וצ"ל.

וכשהגיע לידי עובדא למעשה בנידון זה שראתה טיפת דם קטנה יוצאת מגופה בלי הרגשה, והיה שעה"ד גדול, ופניתי לגדולי המורים, והילך תשובותיהם: ♦הגאון רבי משה שמואל שפירא שליט"א ♦ לא הסכים להקל, ♦וכן שמעתי מהגאון הרב עזריאל איערבאך שליט"א ♦, ♦ומהגאון הרב ישראל גאנא שליט"א ♦, וכ"כ בחוט שני (קפ"ג ס"ק ה'). ♦הגאון רבי טוביה גאלדשטיין שליט"א ♦ הסכים לקולא, ♦וכן שמעתי מהגאון הרב יהושע ניווירט שליט"א (מח"ס שמירת שכה"ל, ואוהל שרה) ♦, ♦ומהגאב"ד דעברעצין שליט"א ♦.

[והנה, עי' בשו"ת מור ואהלות (להגאון רבי אליהו פוסק, מו"צ דק"ק מיכ"ל יווקא, תרמ"ו, אהל אר"נ, פ"ב ריש

ע"ד) שהוכיח דטהורה עד כגרו"ע מהא דמטהרים עד כגרו"ע גם בזמה"ז שאין מאכולת מצוי כגריס, ועכ"ז לא פלוג רבנן וטיהרו, הרי דלאו העיקר משום התלייה במאכולת רק גזירת חכמים כך היא, * וא"כ אף ודאי מגופה צריך שיעור כל שאין חשש הרגשה. ע"כ. ♦וכן הוכיח לי הגאב"ד דעברעצין שליט"א ♦.

ולענ"ד י"ל דאין זו ראייה מוכרחת, דבשלמא גבי תליית כתם במאכולת, אף רבזמננו הוי ודאי מגופה, הרי בזמן שגזרו לא היתה מציאות זאת מגופה בודאות, ובשעתו לא חילקו בין המקומות, הקילו תמיד בכל המקומות עד כגרו"ע, כל שבמקום דשכיחי בו הרבה מאכולות אפשר לתלות בהם, משא"כ בראתה ודאי מטפס מגופה, הא גם בזמן גזירת חו"ל היה ודאי מגופה, ואפילו במקומות דשכיחי בהו מאכולת לרוב, ואולי לא הקילו במקרה כזה גם בשעת הגזירה.

וכן מוכח כחילוק זה בשו"ת אגרו"מ (יו"ד ח"ג סי' מ"ו), וז"ל "הנה הכתם הפחת מכגריס, חזינן שאף באופן שודאי בא מגופה לא גזרו לטמאה דהרי כתם על דבר שאינו מק"ט אף שהוא גדול הרבה שודאי בא מגופה ואף בדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה עליו דם הרבה נמי וכו' שטהורה וכו'

* וכמבואר בשו"ת חת"ס (סי' ק"ג, קפ"ב) והו"ד בפת"ש (סי' ק"צ ס"ק י'), וע"ע בפת"ש (שם ס"ק ט') שהביא דעת היראים דא"א להקל בזמננו במאכולת, שאין אנו בקיאים, (ויזדע שכי"כ גם הגרש"ק בשו"ת קנא"ס), והביא הפת"ש דברי הבשמים ראש וקטא דהרסנא שכל רבותיהם הקילו בזה גם בזמננו, וכ"כ הפת"ש בעצמו שכל הפוסקים לא הביאו דברי היראים כלל, וע"ע בשיעורי שבה"ל שכי' דמוכח מהנוב"י ודעק"א וחוו"ד ועוד - שדנו בשיעור הכתם - כדעת החת"ס.

חק ומשפט

לכן במה שלא גזרו על פחות מכגריס, נמי לא גזרו אף בידוע שהוא מגופה ולא ממאכולת וכו' וענין מאכולת וכו' בשביל שהיה זה מצוי וכו' לא גזרו אף בודאי מגופה דקבעו שיעור לכל, ולכן אף במדינות שלא מצוי שם מאכולת כמו במדינתנו טהורה וכו' כשיעור כגריס שלא גזרו בשום מקום דהרי נאמר סתם השיעור כגריס, ולא חלקו לומר שהוא במקומות רשכיחי מאכולת וכו' ועיין בפ"ת סק"י שהביא מחת"ס שהוא טובר דשיעור כגריס הוא גדול הרבה שלא נמצא בזמנינו דם מאכולת גדול כזה מ"מ טהורה רכיון שבזמן שגזרו רבנן על כתמים היה מצוי מאכולת גדולות אין לנו לטמא בפחות משיעור ההוא אע"פ שעתה אין נמצא וכו' עכ"פ לרינא מפורש בחת"ס שאף שידוע שהוא ודאי בא מגופה אינה טמאה בכתם פחות מכגריס כשלא הרגישה בכלום, עכ"ל. הרי דלגבי כתם כי דלעולם מקילים אף אם ליכא מאכולת, ומ"מ לגבי קינוח באו"מ כי דבמקום שאפשר לצמצם ולקנח רק באו"מ ולא בסביכות יש להחמיר בפחות מכגריס משום ודאי מגופה, וכמו שנביא בעז"ה לקמן, וע"כ צריכים לחלק כמש"כ, וכמו שמדוייק גם מלשונו שכי' **"במה שלא גזרו על פחות מכגריס, נמי לא גזרו אף בידוע שהוא מגופה"**, משא"כ בנ"ד ד"ל דמעיקרא גזרו, וכן"ל.

ג. דם הנמצא בקינוח מבחויץ:

כ' בחו"ד (סי' קפ"ג חידושים ס"ק ב'), "אבל בקינוח אינו אלא מדרבנן כשלא הרגישה, ואם קנחה עצמה תוך שיעור וסת להטלת מ"ר וכו' ומצאה דם הוא גם כן דאורייתא", עכ"ל. עוד הבאנו לעיל (הע')

חק ומשפט

אמרינן הרגשת עד הוא כמבואר בפוסקים, אבל לא בקינוח, עכ"ל.

וכן ביאר במנחת פתים (למהר"ם אריק, סי' ק"צ סעיף א' בד"ה ולא מצאה כלום), בזיבת דבר לח ונמצא וכו' פחות מכגריס אדם וכו' באם בדיקה עצמה רק בקינוח הבכה"ג ליכא ספקא דאורייתא מכת הבדיקה וכו' נראה דיש להקל גם במשוח, עכ"ל.

וכן מוכח בפת"ש (קפ"ג ס"ק א'), וז"ל "אבל בקינוח או שלא הכניסה העד בעומק אלא מהפרוזדור ולחוץ אינו, אלא מדרבנן כשלא הרגישה", ואמאי לא הוסיף דמ"מ טמאה במשהו. וכ"כ הרב מסוואליווע זצ"ל (הוא הגאון רבי שלום גאלדענבערג זצ"ל שדבריו הובאו בכמה מקומות בדרכ"ת) דקנוח אינו בכלל בדיקה ולכן אין לו דיני בדיקה, ופסק כוותיה בדרכ"ת (ק"צ ס"ק נ"ז).

והא דחקשי על דבריהם מהגמ' (נדה יד.) דאותו מקום בדוק אצל מאכולת, לק"מ, חוץ ממה ד"ל דלעולם לא גזרו בטמאה דרבנן בפחות מכגריס, ואפילו בודאי מגופה, גם הרי לא נאמר דאו"מ בדוק כ"א בפנים, כמפורש בסד"ט (שם ס"ק נ"ז וסי"ק ט"ז) דמבחוץ שכיחי טפי, דהוי מקום זוהמא, ומוכח כן להדיא גם מסוגיית הגמ', דהא פליגי שם בגמ' אי או"מ בדוק הו"א אצל מאכולת או דחוק הוא אצל מאכולת, וכדוק לא נאמר כ"א במקום שנאמר דחוק, דהא במקום אחד פליגי, ודחוק א"א להיות כ"א

בפנים ממש, וע"כ דגם בדוק אינו אלא שם בפנים. (* ולפי"ז בקינוח לא מקרי ודאי מגופה כלל, וא"כ י"ל דלא מיבעיא לדעת אותם גדולי האחרונים שהקילו בודאי מגופה דפשיטא דיש להקל בנ"ד, אלא גם אותם האחרונים שחלקו על התורה"ש ומעיי"צ וסיעתם, וכ' דבודאי מגופה טמאה במשהו, י"ל דכונתם רק לאופן שראתה דם יוצא מפתח או"מ בלי הרגשה, משא"כ בקינוח שהוכחנו ד"ל דלא מקרי ודאי מגופה, גם הם דעתם להקל.

ולכאורה יש להוכיח קולא בדין קינוח מהא דעד שא"ב, דאף דאין חזקתו מלוכלך, אלא גם אין חזקתו בדוק, מקילים בו עד כגרו"ע אף בבדיקה עמו בפנים או"מ ממש, הרי דאף דהוי סתמא מגופה, כל דלא הוי ודאי מגופה ממש, משום דיש צד - הגם רחוק - דל"ה מגופה, מקילים בו עד כגרו"ע.

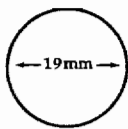
ד. דברי פוסקי זמננו על קינוח

הנה, ע"י באגרו"מ (י"ד ח"ד סי' י"ז אות ט"ז), וז"ל "באשה שקנחה עצמה באותו מקום בעד הבדוק ומצאה דם פחות מכגריס, כיוון שאותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת (נדה י"ד ע"א), יש אולי לטמאה גם בפחות משיעור, אבל לכאורה היה פשוט לע"ד דודאי א"א לצמצם במקום הקינוח אף בכיוונה לכך, וכ"ש בלא כיוונה לכך, דאפילו אומרת שכיוונה אינו כלום דהא א"א לצמצם, וברור שנגע הקינוח גם סביכות

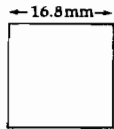
(* [ובעצם לדעת התוס' שם שפירשו דללישנא דבדוק אינה באה כלל סמוך לרחם, אין זו ראייה מוכרחת כ"כ, אבל לפי רש"י (א"י) שהוטרב בסד"ט ס"ק ט"ז), וכן לפי הרמב"ן והריטב"א שם, הוי ראייה מוכרחת דאינו בדוק כ"א בפנים].

הרמ"ם ל שטחון א"ר כ"ב

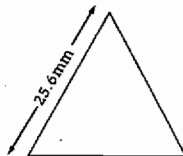
area equal to that of a U.S. penny (ק) (19 millimeters in diameter, see diagram 1)] (קא) – regardless of shape (see diagrams 2 and 3) (קב).

1

2

3

The stain was found on white material

b) The stain was found on white material (בגד לבן) (קג). A stain found on a

שהאריך בענין שיעורו ובפליתי (ס' ק"צ ס"ק
 י"ד) חולק עליו ובחתי"ס (נדה נ"ח:): מיישבו.
 (קג) ע' גמ' (נדה ס"א:), "ת"ר בגד צבוע
 מטמא משום כחם רבי נתן בר יוסף אומר אינו
 מטמא משום כחם שלא תקנו בגדי צבעונין
 לאשה אלא להקל על כתמיהן וגו'" ופרש"י
 "להקל על כתמיהן. שאין הכתם ניכר בו כמראה
 דם גמור" ופסק הרמב"ם (פ"ט דהל' א"ב ה"ז)
 כר' נתן בר יוסף [הלא כדמבין הביאו הרה"מ
 שם שפסק כת"ק] וכ"כ המחבר (ס' ק"צ ס"י)
 "וכן כחם שנמצא על בגד צבוע טהורה" וע'
 פת"ת (שם ס"ק כ"א) ש"כ "ע"י בדגול מרבכה
 שתמה על שלא הביאו שום חולק בזה ובהג"מ
 פ"ט מהלכות איסורי ביאה [אות ר'] כתב בשם
 רבינו שמחה וראב"ן שלא אמרו בגמרא דבר זה
 אלא לטהר הבגד אבל האשה טמאה וכיון שגם
 הרמב"ן מחמיר [בהל' נדה פ"ד ה"ז] כמבואר
 בכ"י קשה להקל נגד שלשה חמורי עולם עכ"ד
 ע"ש וע"י בשו"ת תשובה מאהבה (ח"א סי'
 קס"ג) שהאריך בזה והעלה אחרי שרוב
 הפוסקים ראשונים ואחרונים כולם עונים כאחד
 שאין חוששין משום כחם בהם דאי אין
 להחמיר" וכ"פ בחכ"א (כלל קי"ג ס"ט) וכ'
 "ואין חילוק בין אם הוא צבוע אדום או שאר
 צבעונין" וכ"כ במעיל צדקה (ס' ס"ב), "דע בני
 כי כל הצבעים מצילין מן הכתמים" וכ"פ ש"פ.
 → [שמעתי מפי הגרמ"פ שליט"א דאף שנוהגים
 להקל בכחם על בגד צבוע מ"מ אם יש כ"כ דם
 על הבגד שלפי דאות עיני המורה א"א לבא
 בלא הרגשה יש להחמיר.

בגופו של אדם) וגו'" (ומיוסד אמתני' דנגעים
 פ"ו מ"א). וע' בגר"ז (ס' ק"צ ס"ק י"ג) ש"כ
 השיעור ברבוע שהוא מחזיק לערך ה' על ה'
 שעורות בריבוע שהן כ"ה, ובס' שחרת מים
 (מה"ר ס' ע"ו, מה"ב ס' נ"ז) בהגה כ' מס'
 מחשבות בעצה לשער ברחב הורת. וע' בחזו"א
 (או"ח ס' ל"ט ס"ק ז' ד"ה וכן) ש"כ "וכן שיעור
 ז' שעורות ש"כ הר"מ פ"ט מה' ס"ת ה"ט,
 מכון ס' 2½ ס"מ בערך" לפ"ז שיעור ה' שעורות
 דהגר"ז הוא כמעט י"ח מ"מ והיינו ברבוע
 (ובעיגול הוא יותר ככ"א מ"מ) ע' שיעורין של
 תורה (ה:י"ח) וחזו"א (שם ס"ק ט"ו) ש"כ
 השיעור 18 מ"מ. [והנה שיעור כגריס הוא
 באמת ברבוע כידוע אף שבעלי הוראה נוהגים
 לשער בעגול מ"מ אין זה עצם שיעורין] וע'
 לקמן הערה קא, קב. לענין כחם שחור אם
 לתלות עד כגריס ע' פת"ת (ס' ק"צ ס"ק י"ב)
 וגר"ז שם (ס"ק ט') ובס' שערי טהרה ס' י"ב.
 (ק) כך נוהג הגרמ"פ שליט"א וכ"כ באג"מ
 (י"ד ח"ג ס' נ"ו אות ב'). אם לעמוד על
 השיעור לא היה אפשר אף להחכם ע' תשובות
 הגרמ"פ שליט"א בסוף הספר (סוף אות ג').
 (קא) כך הוא שיעורו וכ"כ בס' טהרת בת
 ישראל ובהג' לקר אמירה לבית יעקב וע' דר"ת
 (ס' ק"צ ס"ק מ'), וחת"ס ס' קפ"ב, וחכ"א
 (קי"ג:ו), וערה"ש (ס' ק"צ ס' כ"ד) וחזו"א שם.
 (קב) כ' המחבר שם "בין אם היא מרובע או
 אם הוא ארוך" וע' סד"ט ס' ק"צ ס"ק ס"א
 ד"ה מיהו (הובא בח' דע"א) לענין אם הוא
 נצטר ועב. ע' שו"ת מעיל צדקה (ס' כ"ז)

יב
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט

□ □ □

בסי קפ"א סי"ג, שמן הנכון לחוש לשי התוס', דלגלח פאות הראש אפי' במספרים כעין תער נמי אסור, ולדעת כמה אחרונים, מאחר דקיי"ל דשיעור אורך שער בכל התורה כולה הוא כדי לכוף ראשן לעיקרון [עי' משנה נדה (נב:)], אף הכא נמי הכי הוי השיעור, [עיי"ש בדרכי"ת]. אך רבנו אמר בשם אביו הגרמ"ס דהכא סגי במה שישיאר שערות כדי שיוכל לקרוץ בצפורן, דבהכי סגי שלא ייקרא משחית פאת ראשו.

□ □ □

ר' רבנו הבין בדין הרגשה, דהיכא דידוע לנו בודאות שהדם בא מן המקור, טמאה האשה מן התורה, אפילו בלא הרגשה. ובאינה יודעת בודאי, אז בעינן הרגשה לשוויי כודאי, כדי לטמאה מן התורה. [ורוב האחרונים לא ס"ל הכי, עי' ס"ט לסי ק"צ סי"ק צ"ג.]

□ □ □

פעם אירע באחת מאסיפות הרבנים דפולין שהג"ר אייזיל חר"ף טען, שלאחר מאה ועשרים שנה בדעתו להביא את הנודע ביהודה לדין תורה על שהפסידו חמשה רוביל, שבתשו ע"י ע"ג שבחאה"ע (קמא) תיאר את החכם הספרדי הבכר דוד (מקונשטנטינא) בתוארים כה מופלגים ומופוזים, שהלך הוא (ר' אייזיל) וקנה לו את חיבורו דברי אמת בחמשה רוביל, וכעת, לאחר שדפדף בו ועיין בו קצת, לא מצא בו מאומה, ונמצא שהגאון הנודע ביהודה הוא שגרס לו את ההפסד הזה של הי רוביל. והיה שם באותה האסיפה הגר"ח, ז"ל, ושאלהו תיכף — מה דין עד אחד נאמן באיסורים בנשים. וענהו הג"ר אייזיל, דבדאי אמרינן ליה, שהרי מעשים בכל יום שאנו סומכים על נשותינו בעניני כשרות וטהרה, וכל זה מיוסד אדינא דע"א נאמן באיסורים. וענהו הגר"ח, שיש בסי דברי אמת סימן בנדון הזה, בו הוא מביא דעת כמה מן הראשונים שבאמת לא שייך כללא דע"א נאמן באיסורים באשה, וטעמא דסמכינן אנשי דידן לעניני טהרה וכשרות הוא כסברת הגמי פסחים (ד:). בחבר שמת והניח מגורה מלאה פרות, דחזקה על חבר, כלומר דאיכא רובא דליתא קמן שהכל מעושר, והיינן בנשי דידן, סמכינן

ארובא דליתיי קמן. ואז הוסיף הגר"ח ואמר שכדאי הוא לשלם כל חמשה הרוביל בעד סימן זה בלבד.

ועוד הוסיף רבנו, שאותה התשובה הארוכה ששלח הנודע ביהודה להחכם הספרדי שבקונשטנטינא הובל ע"י שליח שהיה נוסע לארץ ישראל דרך אותה העיר, והביא אתו לארץ ישראל את מכתבו הידוע של הבעש"ט לגיסו ר' גרשון קיטובר (שגר או בארץ ישראל) אודות עליית הנשמה שהיתה לו בריה, והיאך ששאל למשיח — מתי אתי מר וכו'.

□ □ □

ובענין המנהגים, ער"ן לנדרים (פא:): דהוא מטעם נדר מדרבנן, וכ"ה בשו"ע יו"ד (סי' רמ"ד). אכן הג"ר משה סאלאווייציק, ז"ל, הסביר, שדעת הרמב"ם כנראה אינה כן, ודוקא במנהגי הצבור הוא שמחוייבים לנהוג על פיחם, ולא בכל מנהג טוב שנוהג היחיד בעצמו. דעיין רמב"ם סוף פ"א משחיטה הי"ג, דלא שייך מנהג בדבר שאינו מצוי. ובטעם דבר זה ביאר הגאון הנ"ל עפ"י דברי הרמב"ם בעצמו פ"ג מתשובה הי"א, דהפורש מדרכי הציבור, אע"פ שלא עבר עבירות, אלא נבדל מעדת ישראל... אין לו חלק לעוה"יב. הרי דדבר זה מהוה עבירה חמורה בפניע — מה שהוא פורש מדרכי הציבור [דהתורה ניתנה לכלל ישראל בתורת עם, ולא ניתנה לנו בתורת יחידים, אשר מהי"ט אנו מברכים בנוסח ברה"י, אשר בחר בנו מכל העמים, ואח"כ, ונתן לנו את תורתו. כן הוסיף רבנו]. ומי שאינו נוהג במנהגי הציבור בדבר הניכר והבולט והנראה לעין, הרי"ו בכחית פורש מדרכי הציבור, ולפיכך דבר שאינו מצוי, אפילו לא ינהוג כמנהג הציבור, אין בזה משום פורש מדרכי הציבור. ומה שאמרו בגמרא שהמנהג כנדר, כונתם היתה לומר, שכמו שאין בנדר משום בל תוסיף, כמו"כ במנהגים ליכא איסורא, אבל חיובא לנהוג במנהגים ליתא (לדעת הרמב"ם) אלא דוקא במנהגי הצבור.

□ □ □

פעם אירע שביום חמישי הגיד רבנו שיעורו בגמי בישיבה והמשיך להאריך בשיעור כג' שעות יותר מהזמן הרגיל (שהיה בערך — על בי שעות), ורוב התלמידים השתמטו מהחדר — אחד לאחד, כי היו להם שעבודים אחרים, ולא יכלו להשאר עד הסוף. ואף אלו שנשארו לא

אצלו החלב ושוב אי לעשות מזה שום דבר אבל בב"נ לא חל עדיין גדר אי תקיח ברשות הב"נ והאר' בזה בחיבורי וכמו דמבואר באהלות פי"ז מ"ג ע"ש גבי בה"פ וכ"כ הרמב"ם ז"ל בה' נחלות גבי ירושת הגר מאביו ב"נ וכ"כ בה' טוען גבי שבועה וכ"כ כזה גבי ספיחי שביעית וגבי דמאי דלא גזרו על תערובות דמאי זה רק בזמן שהם ביד הע"ה אבל אם בא דמאי לחבר ונהערב רצלו אסור וכמו גבי טבל ותרומה ודא וזה מחלוקת תנאים, והרבה כזה. ע"י חוסי' ע"ז ל"ה ע"ב וד' ס"ו ע"א ואכמ"ל וע"י בחגיגה ד' כ"ה ע"א דד' כ"ו ובירושלמי אמר לאחר שטימאי.

יוסף ראון

סימן ט

[לד' טובי' דוד שלעונינער אב"ד אבעל, ליטא.]

[השאלה מקוה של זוחלין אי מטהרת מים שאובין בהשקה.] ע"י מקואות פ"ג מ"ב ופ"ו מ"ח הגדר כיון דחבדן כאחת נעשו כמקוה אחת. וכן בזמן חיבודן וכמו שכו' הר"מ ז"ל בפ' ח', וכן גבי מים שאובין בעצמן אם בטלן בכונה אז הוי זריעה, כמ"ש רש"י בבכורות ו"ב וביצה ופסחים חולין ונדה ומכות נעשו בעצמם כשרים אבל מאליהם, אז רק אין פסולין אבל לא נתכשרו וזה ר"ל רש"י והר"מ במכות ד', וכן הדין גבי זרעים אם זרען בכונה אז הם נטהרו מאליהם רק אין מקבלין להבא וע"י בפיה"מ מעשרות פ"ה ונדרים ע"ו ור"ש פ"ב רטב"י מ"ב. ובאמת לכן ג' לוגין דלא פסלי מקוה שלימה ע"י ב"ב ד' ס"ו זה רק

על דם בלא הרגשה אם יש עלי' עכ"פ גדר זה נדה אף שהאשה טהורה ע"י ד' מ' וד' ע"ב גבי הך דר"ל ור"י ע"ש בזה, ולכן גם בי"ד טהור ס"ל לרש"י דל"ה לידה וימטעם גז"ש ע"ש ברש"י חולין ד' ל"ח ע"ב שם זכ"מ בזה, ולכן כל שבלי מלקחיים ל"ה יוצא, י"ל דזה הוי גדר י"ד. וכן הני דחולין ד' ע' ובכורות דף ט' ר"ל ובלא זה הוי ג"כ יוצא וע"ש בחוסי' בכורות ד' ע"א וע"י בחוסי' כריתות ד' ז' ע"ב, וכן אחר גבי יוצא דופן דא"י ע"י הרחם רק מן מקום אחר אך לשיטת כולם ר"ל מהוציא דרך אחר ובלא זה ל"ה יוצא, וזה למשל אם בלא זה הוי יוצא לזמן גדול ויהי מסייע לו לצאת במהירות ע"י שבועות ע"י ע"ב וע"ז ד' ל"ח ע"א וכוה מסייע ויש לומר להאריך הרבה, אך באמת לפי הנראה אין אין הדופאים מוציאים כלל רק לאחר מכתב יצא מבין השניים. והוא רק בבית המצוץ ולא שהראש עדיין בפנים ממש ושוב אין בזה חשש כלל, ול"ש גם חציצה וקבר יש עליו דין ילוד. ורק גבי בכור אדם לפי שניים. יש בזה להאריך מחמת גדר יורה וכן גבי יבום, אבל לגבי פה"ב וכן גבי לידה אין בזה חשש כלל. ובודאי חייב לפדות ולברך כדן.

יוסף ראון

סימן ח

[ע"ש נע"ח מנח"א חרין דוינסק. להנ"ל.]

במ"ל מ"ב והנה חמאה של ב"נ אף לאותם המתירים ע"י בישול כמ"ש הרמב"ם ז"ל זה רק שהחמאה נעשה ביד אדם ובל כיון שישראל קנה החלב נאסרה

וכן יחזרו את הרא"ש כן יעשו בכל מס' שתלמדו ועל המשנה ילמדו פיהמ"ש להרמב"ם ז"ל כי הוא מאיר את העניים ללימוד ואח"כ יעשו כמבואר נדה ד' ע' ע"ב יבקשו רחמים כו' וד' י"ח יצליח לכם. כ"ד יוסף ראון רב דפ"ה.

סימן ז

[לדוד ר' יחונתן אייבעשיין נ"י.]

[ע"ד] הדרישה על בכור שנולד ע"י מלקחיים מהו לענין פדיון הבן] הנה כבר השבתי בזה כ"פ ונדפס, אך באמת כן מלבד גדר החציצה לשיטת רש"י ז"ל צריך שיהא הלידה דהיינו היציאה מפרוודור ור"ל מבין השניים ע"י רש"י שבת ד' פ"ו ע"ב ותוס' נדה ד' מ"ב ע"ב וברמב"ם בסוף ה' טומאת יולדת דוקא ע"י הפעולה שפועלת בכל הלידה דהיינו שנפתח המקור האם והולד יוצא. ובאמת בזה הוי פלוגתא בגמ' ידן אם הולד ג"כ פועל היציאה או ע"י האם לבד ע"י נדה ד' כ"ו ע"א ב' לשונות בזה אם חי יוצא בתחלה או מת וע"י מש"כ רבינו הרמב"ם ז"ל בפיה"מ אהלות פ"ז מ"ה ע"ש. וכמו גבי רוק יבמה דיבמות ד' ק"ו ע"ב ע"ש וכן גבי מקור שהזיע בנדה ד' מ"א ע"ב, הרמב"ם לא מפרש כרש"י דר"ל מראה לבן, רק דלא נפתח המקור רק הזיע, וכן גבי ראיות דם וזהו הרגשה ר"ל שנפתח המקור ואף אם הפתיחה הוי באונס מרבה בנדה ד' ל"ו ע"ב, וע"ש ד' ח' ע"ב יד' ה' ע"ב היכי דע"י סריטה בצפורן ראתה ע"ש ברש"י בזה. וכן הגדר נדה ד' נ"ו גבי מעינות הזב ד"ל ג"כ אך גדר רא"י הרבה הארכתי בזה,

סימן ו

[ע"ש במדבר תרצ"א דוינסק. מכתב שני בענין זה.]

קבלתי מכתבו ומה אוכל לכתוב לו. ילמד סדר נשים כסדר גמרא עם תוס' ואח"כ יחזור, והנה מבואר בתו"כ פ' בחוקותי על קרא דאם בחקותי תלכו דהקב"ה רוצה שיהי' עמלים בתורה ור"ל כך דהנה מבואר ב"ב פ"ח דכמו דא"י מוחזקת ה"נ תורה ירושה ומוחזקת רק מ"מ צריך הליכה דמבואר בפירוש המשניות להרמב"ם ז"ל ריש פרק א' דב"ב דאף דקיי"ל כמ"ד ב"ב ק' דאין הליכה קונה זה רק בדבר חדש אבל לברר איוו חלק לזה קנה בהליכה כיון שהתורה ירושה רק דצריך לברר החלק צריך עמל ויגיעה בגדר הליכה והאר' בזה בחיבורי ח"ד בה' תרומות וע"י סנהדרין צ"ט ע"ב הוא עמל במקום זה והתורה עומלת במק"א ע"ש ברש"י אך ר"ל דע"י שעמל במקום אחד קנה לכל התורה אף במקום שלא עמל כלל וכן הוא בירושלמי ב"ב פ"ח משכח כולה ר"ל מוצא הכל כיון דירושה לנו רק צריך יגיעה וכן מבואר בירוש' חלה פרק א' ואכמ"ל לכן לדעתי יעשו כך ילמדו מס' ואח"כ יחזרו עליהם וגם ילמדו הרא"ש שעל מס' כי שם כל הקיצור של הרי"ף ושאר בעלי התוס'

שזמן טומאת האשה הנבעלת היא דחיללא עלי' דהבועל, משעת בעילתו ולהלן, וכאמור.
 אך לפי"ז צ"ע ממאי רמסקין בפ"ק דיומא (ו:) דבועל נדה טובל ביום, אף דנדה עצמה טובלת כלילה, ולכאורה מוכח מזה דזמן טומאה בפני עצמו יש לו לבועל נדה, ולא שזמן האשה הנבעלת חל עליה. ולפי"ז שוב צ"ע רינו של הראב"ד, דהול"ל שאף בועל זבה קטנה היא טמא שבעה, וכמש"כ באמת המנ"ח (מצוה קפ"ב). ויש ליישב. (תשכ"ז)

סמ"כ כ'
 בגדר לידה

אחרונים חידשו, שאפילו יצא הולד ררך הרחם, כל שהרחם לא דחהו להולד לצאת, אלא שהוצא ע"י סם, דינו ג"כ כיוצא דופן. [ואחר הגאונים מן הדור שעבר יצא לחרש, שאפילו בהיתה כל הלידה כררכה, אלא שהקדימו הרופאים את זמן הלידה בתחבולות, רהיינו, ע"י הורקת סמים מירחדים אל תוך גופה של המעוברת, שאף כה"ג נמי דין הולד כיוצא דופן, ואין מילתו דוחה את השבת, מאחר שהמניע להוצאת הולד בא מבחוץ. ועפ"י פשוטו נראה שלא נתקבלה דעת הגאון ההוא, כי סוכ"ס, לאחר ההורקה, הרי הדחם פועל לדחוף את הולד לחרץ.]
 ומה"ט פלפלו האחרונים לענין בכור שנוולד ע"י מלקחיים, אם חייב בפדיון או לא. ועיין שריירי אש (ח"ב סי' קי"ד) שציין לספרי האחרונים שרנו בזה. ועיין שו"ת צפנת פענח (נוא יארק) סי' ז', שבאמת כפי הנראה, אין הרופאים מוציאים את הולד כלל ע"י המלקחיים רק לאחר שכבר יצא מבין השניים, והולד כבר נמצא בבית החיצון, וכבר יש עליו דין ילוד, רק אז מתחילים להשחמש במלקחיים להקל על גמר הלידה.

א. דין בלידה בכל התורה כולה, איתא בגמ' סנהדרין (עב:): וברש"י שמה, שהמקשה לילד, והיא מסוכנת, החיה פרשת התחלתו ומוציאתו לאברים, דכל זמן שלא יצא לאויר העולם, לאו נפש הוא, וניתן להורגו. והציל את אמו. אבל יצא ראשו אין נוגעים בו. והנה ענין זה, דהוציא ראשו דינו כילוד, הוא ככל התורה כולה, ולא רק בנוגע לדיני רוצח וענין רודף. ע"י שו"ע יו"ד סי' רס"ב סי' ד וס"ו, אף לקבוע יום השמיני למילה, גרר הלידה הוא מוציא ראשו. (והובא דין זה במשנ"ב להל' שבת סי' של"א סי' בבה"ל.) וכן נוגע דבר זה לענין פדיון הבן, כמבואר בשו"ע יו"ד סי' ש"ה סכ"ב. וכן נפק"מ לדין בכור שנוטל פי שנים, וכמבואר בשו"ע חו"מ סי' רע"ז סי' ג וס"ו.

ב. בהגדרת יוצא דופן והנה קי"ל דביוצא דופן אין דינו כלידה, לא לענין ימי טומאה וימי טוהר, ולא לפדיון הבן, ואף לא לענין שתהא מילתו דוחה את השבת. וכמה

פלוגתא בדאורייתא, בשיעור צירופי טומאות [וכעין פלוגתא דרבי ורשב"א הנ"ל בתולה כתמה בראייתה], ולכו"ע שיעור המפסיק בכאן הוא יום אחד, אלא דבהכי פליגי, אי בעינן יומה של תורה דהיינו לילה ויום, או יום דמעל"ע. [והתוס' שלא פירשו כן, י"ל דהיינו לשי', שכתבו בפרק יוצא דופן דאין טהרת דם קושי תלוי' כלל בטומאת הלידה, וכמו שהבאנו למעלה.]

ו. בדין קרי שפוטר מזיבה

וכעין הך פלוגתא דר"א ור"י בשיעור יום לצירוף ראיות [אי הוי כ"ד שעות או יומה של תורה], מצינו בובים (פ"ב מ"ג) בהך דקיי"ל דקרי פוטר זיבה הבאה לאחריו כל אותו היום, ובסוף נזיר (סו.) מפורש להדיא דאין זה מדין אונס, כהך דתנן (שמה סה:): ב' דרכים בודקים את הזב וכי, אלא דהלכתא הכי הוי. ופליגי בה ת"ק ור"י יוסי, אי פוטר כל מעל"ע או דוקא יומו. ונל"פ עפ"י הביאור הנ"ל, דאף טומאת קרי וטומאת זיבה שתי חלות שמות נפרדים של טומאה המה, והיכא דמצורפים הראיות אהדרי, א"א לשתי הטומאות לחול, אלא רק האחת, דכתרתי דסתרי הוא זה, ודומיא דם קושי ה"ג אמרינן לענין הזב — דטומאת הזיבות היא הנדחית. ובהכי פליגי ת"ק ור"י יוסי, אי הך שיעורא דיום לצירוף ראיות תלוי ביזמו של תורה, או במעל"ע.

ז. בגדר טומאת בועל נדה

ואגב, יש להעיר אהך דינא דהראב"ד הנ"ל, דבועל זבה קטנה טמא אך יום אחד, דאיתא בנדה (לג.) תניא יכול יעלה לרגלה, ת"ל וטמא ז' ימים, דלפי ס"ד הברייתא הו"א דהוא טמא כמוהה ממש. אך יש להסתפק להלכה בלימוד הפסוק, אי ר"ל דיש לו לבועל נדה דין זמן טומאה בפ"ע, דכל בועל נדה טמא ז', או דיל"פ דר"ל דאיה"צ דדין זמן טומאת הבועל היינו שדין זמן טומאת האשה הוא דחל עליה, אלא דנתמעט מכח הפסוק דלא נימא

דינא דקשתה בימי זיבה טהורה הוא, דראיית ימי קושי מצורפת היא לטומאת הלידה שלאחר מכן, וטומאת זיבות דראיית ימי הקושי וטומאת נדות דהלידה — תרתי דסתרי המה, ועל כן מונעת טומאת הלידה את טומאת הזיבות מלחול. ואשר על כן שפיר מובן, דכל שאין הלידה מחדשת לטומאת לידה, לא נאמר בקישורי של אותה הלידה הך דינא דקשתה בימי זיבתה טהורה. [אכן, עיי"ש בתורה ודבון, שהסיקו בתירוצם דאין טהרת דם קושי תלויה בלידה המטמאה בדוקא, אלא בשם לידה בלבד, בכדי שיחשב הקישורי כקושי של לידה, והוא דלא כדברינו.]

ה. במח' התנאים בשיעור השופי

ועפ"י הביאור יל"פ נמי בדין שופי, דאין זה תלוי בשיעורים שבהיכי תמצ', לידע מציאות העוברא, אם היה צערה מכח קושי הלידה או לא, די"ל דאף דשפיר היתה הראייה בזמן קושי הלידה, מכ"מ הלכתא היא, דכל ששפתה יום אחד לפני לידתה, שוב אין שם צירוף בין ראיית ימי הקושי לטומאת נדות דהלידה, והיכא דליכא צירוף, ליחא להתרתי דסתרי הנ"ל, ושפיר חלה טומאת הזיבות מכח ראייתה דבימי קישוריה. ועפ"י נל"פ דבהא פליגי ר"א ור"י במתני' דבנות כותים (לו:), קשתה ג' ימים בתוך י"א יום, ושפתה מעל"ע וילדה, הרי זו יולדת בובב, דברי ר"א. ר' יהושע אומר לילה ויום כלילי שבת ויומו. ובתוס' שמה ביארו, דקים לר' יהושע דאם לא שפתה לילה ויום, אעפ"י ששפתה מעל"ע, מחמת ולד הוא. וכן ביאר שמה בתוס' הרא"ש, דפליגי ר"א ור"י בהיכי תמצ', מתי הוי הקושי מחמת הולד ומתי אינו מחמת הולד. ולפי דבריהם קשה, ל"ל לימוד מיוחד דרמה לטמא בשופי, הלא קים להו לרבנן דבכה"ג אין הדם מחמת הולד.

אכן לפי דברינו דלעיל הרוחנו בזה טובא, דיל"פ דלכו"ע הוי דין שופי דין בביטול צירוף הראייה לטומאת הלידה, ופלוגתא דר"א ור"י היא

(2) אכן עיי"ש במאירי שהיתה לו גרסא אחרת בגמ' שמה, ולדידי' איה"צ שדין זה מטעם ראייה באונס הוא.

ג. בהגדרת ראייה

ועיי"ש עוד בצפנת פענח, שבהגדרת לידה, דבעינן שדחיפת הולד לחוץ תהי' מכה הרחם, כך הגדרת ראייה (לדיני נדה), דבעינן שהרחם ידחוף את הדם לחוץ, וכיש מכה בבני מעיים שגורמת להדם לצאת, אף שהוא ממש דם מן המקור, ודינו לטמא כאב הטומאה [וכדקיי"ל לדינא דמקור מקורו טמא], מכ"מ אין כאן ראייה, ואין האשה טמאה מן התורה. דגדר ראייה היינו היכא שהרחם דחף את הדם לצאת לחוץ. [אכן, לפי פשוטו הי' נראה שמדרבנן עכ"פ אשה זו טמאה ואסורה לבעלה, כדין ראייה בלי הרגשה, כאשר יחבאר. ונ"מ לדינא בזה לאשה שיוצא דם ממקורה — מן החלק הספוגי שבו — מחמת פאליפ"ס, שאין הרחם דחוף את הדם ההוא לצאת, אך דם זה מן המקור הוא, ועפ"י פשוטו דינו ככתם, לטמא מדרבנן. (וצ"ע מש"כ בתשרי ציץ אליעזר בזה.)]

ועפ"י הגדיר הגאון בעל צפנת פענח את ענין ההרגשה, וזהו בכדי לקבוע שהרחם דחף את הדם לחוץ, דבלא"ה אין כאן דין ראייה (מן התורה). ולפי דבריו הי' נראה אולי להוסיף, שבס"ד דרכי תשובה כבר עורר את השאלה, דבזה"ו הרבה נשים אומרות שברוב פעמים אין להן הרגשה של כלום, דאטו נימא דאינן אלא נדות דרבנן. ולפי דרכו של הגאון בעל צ"פ אולי י"ל דכל שאנו יודעים שזוהי הראייה הרגילה החדשית של הדם הבא בודאי מן המקור, ואין אצלנו שום ספק שהרחם דחפו להדם הזה לחוץ, שדינה כנדה דאורייתא, אע"פ שלמעשה לא היתה לה שום הרגשה. דענין זה דהרגשה הוא רק לברר שהרחם דחפו לדם הזה לחוץ.

ד. ב' סוגי דם מחמת מכה

בגמ' נדה (טז.) נחלקו התנאים ברואה דם מחמת מכה אם יש על הדם דין אב הטומאה או לא, דהאשה רואי טהורה היא, דאין כאן ראייה, ומבואר שם בגמ' שנקודת מחלוקתם היא אם מקור מקומו טמא או לא. ופרש"י שמה, וכל דם הבא דרך שם, ואפילו אינו דם נדה, הוא אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב וכו'. ועיי"ש בתוס',

ואע"ג דטומאת בית הסתרים היא (כלומר, והיאך אפשר לומר שדם העובר דרך המקור מק"ט בנגעו במקור), שמא הכא הלממ"ס הוא.

והנה מחלוקת זו הובאה במס' בעוד כמה מקומות, כגון בפ' תינוקת (עא.), האשה שמתה ויצאה ממנה רביעית דם, מאחר שנעקר הדם לאחר מיתה, לאו רואה היא, ואע"כ, למ"ד מקור מקומו טמא, יהי' הדם אב הטומאה. וכן פסק הרמב"ם (הל' מטמאי משכב ומושב פ"ד הט"ו) שמקור מקומו טמא. ובתשרי הנוב"י ביאר היאך שר"ז נוגע לדינא בין לענין הקלה בס"ס ברואה דם מ"ת (ערמ"א ליר"ד סי' קפ"ז ס"ה, ובפ"ת שמה ס"ק כ"ח), ובין לענין גזרת כתמים בדבר שאינו מק"ט (עי' פ"ת לסי' ק"צ ס"ק י"ח). וקשה, שהרי הר"מ כתב (פ"ח מהל' איסורי ביאה הי"ד) שהאשה הרואה דם מחמת מכה שהיא טהורה והדם טהור, ואילו בגמ' (טז.) מבואר דלמ"ד מקור מק"ט, ברואה דם מחמת מכה האשה טהורה והדם טמא, והרמב"ם הלא פסק שמקור מק"ט.

וכבר עמד על זה בסדרי טהרה (גדה ס"ו), וכתב שהר"מ חולק ארש"י ותוס' ולא הבין שמכה מגע בית הסתרים הוא זה שהדם מיטמא מחמת הרחם, וכאילו הרחם דינו כאבי אבות הטומאה, וכל הדם שנוגע בו נעשה לאב הטומאה, אלא שגדר דין זה כך הוא, שכל הדם הנברא תוך המקור (החלק הספוגי שברחם, כהגדרת החזו"א), אע"פ שלא יצא מגופה באופן של ראייה (המטמאה להאשה), דינו כאב הטומאה. משא"כ ברם מכה, שהוא מכותלי בית הרחם, ולאו תולדה דרחם הוא, בהא ס"ל להרמב"ם דאין זה בכלל הדין של מקור מק"ט.

ואף שיישב הרב בעל סדרי טהרה את הסתירה שבין פסקי הרמב"ם, עדיין צריכים ליישב את הסתירה שבין הרמב"ם והגמ'. ועפ"י דרך הצפנת פענח הנ"ל יש מקום לחלק ולומר, דביש לה מכה בבני מעיה (כדבוי רש"י שמה) הגורמת לכך שיצא דם מהחלק הספוגי של הרחם, בזה הוא שנחלקו התנאים (אם מקור מק"ט), וזהו דם מן המקור שיצא שלא באופן של ראייה, דהגדרת ראייה

היינו — שהרחם דחף להדם שיצא, אשר זהו ענין ההרגשה, וכנ"ל, לברר שהרחם דחפו להדם שיצא. אבל הרמב"ם שכתב שדם מכה טהור קאי על דם

16

שלא מחלק הספוגי של הרחם, שלא נברא ברחם אלא שיצא מכותלי בית הרחם (וכלשונו של הס"ט הנ"ל), ובוה מעולם לא נחלקו התנאים.

סימן כ"א

בדין הבא ראשו ורובו במים שאובים

מכות (ד.) אר"י אמר רב חביה מלאה מים שנפלה לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה, חיישינן לג' לוגים שלא יהו במקום אחד. ודוקא לים הגדול דקאי וקיימא, אבל נהורא בעלמא לא. ועיי"ש בתוס', שכן גרסת הקונטרס. ולא נראה, דהא מדשויה להו השקה כמחוברים לטהרה מטומאה, ה"ה לענין טבילה נמי ... לכן נראה דגרסינן חביה מלאה יין וכו'.

ובביאור שיטת רש"י הי' נראה לומר דהנה איתא בשו"ע יו"ד (סי' ר"א סנ"ב), הבא לערב מקוה פסול ... עם מקוה כשר להכשירו ... צריך שיהא נקב שביניהם כשפה"נ ... ולאחר שנתערב הפסול עם הכשר אפילו רגע, נשאר לעולם בהכשרו אפילו נסתם הנקב אח"כ. ועיי"ש בש"ך (ס"ק ק"ב), שרבנו ירוחם כתב שנסתפקו המפרשים אם נשאר השאוב בהכשרו או כיון שנסתם הנקב, חוזר לפסולו ככתחילה ... וטוב להחמיר לכתחילה.

[ועי' אבנ"ז חיו"ד סי' רפ"ב.] כלומר, שאף שע"י השקה פורחת הטומאה מהמים הטמאים, מ"מ יש דיעה בראשונים הסוברת שהשם שאובים נשאר תמיד על המים, אלא שכ"ז שהם במצב של השקה, שפיר אפשר לטבול שמה, דהואיל ומחוברים למקוה כשרה, חשיב כאילו האדם טובל במקוה הכשרה. אבל לאחר שנסתם נקב ההשקה, שוב אין שמה חיבור למקוה הכשרה, והשאובים נשארים בפסולם.

ועי' עוד בב"י ליר"ד (סוס"י ר"א), וכתב עוד המרדכי שם בשם ראבי"ה, שמעתי קורין תגר ומליזין על בנות ישראל הטובלות, אם נכנסו אחר הטבילה במרחץ, וכן כתב נמי רבנו שב"ט, דלא עלתה לה טבילה. וראיתם מ"ח דבר (שבת יד.)

שגזרו על הבא רו"ר במים שאובים לאחר טבול, משום שהיו אומרים לא אלו מטהרים אלא מטהרים, ורש"י ז"ל פירש תם, הבא רו"ר במים שאובים, בו ביום של טבילה וכו'. הרי שרש"י מחלק בין טהור הבא רו"ר במים שאובים, שנטמא (מדרבנן — לתרומה וקדשים) רק מכאן ולהבא, לבין טבול יום הבא רו"ר במים שאובים, שהואיל ואין טהרתו של הטובל נגמרת עד הערב שמש, אם בא רו"ר בשאובים בו ביום, חשוב (מדרבנן) כאילו לא טבל בכלל, וטומאתו איננה רק מכאן ולהבא. ולפיכך יש דיעות בראשונים שחומרא זו (מ"ח דבר) נהגת אפילו לגבי נדה לבעלה.

ואם נצריך שתי חומרות הללו, הא' של ר"ן, שהשקה אינה מועלת להפקיע שם שאובים מעל המים, והב' מהראבי"ה ורבנו שב"ט עפ"י דברי רש"י פ"ק דשבת, שטבוי"ה הבא רו"ר במים שאובים פקעה טבילתו למפרע, יוצא דשפיר מובנת גי' רש"י בהך מימרא דרב, דחביה מלאה מים שנפלה לים הגדול, שהטובל שם לא עלתה לו טבילה, דבאמת פשיטא דעלתה לו טבילה מדאורייתא, אלא שתומ"י לאחר גמר טבילתו (בעודו טבוי"ה) הרי הוא בא רו"ר במים שאובים, ופקעה (מדרבנן) טבילתו למפרע.

ובס' אר"ז (ח"א סי' תשנ"ה אות ג') ותשנ"ו אות ג') הובאה דיעה המחלקת בטבוי"ה גופא בין הבא רו"ר במים שאובים, לבין שנפל על רו"ר מים שאובים. דעיקר הגזרה היתה מפני שבתחילה היו טובלין במי מערות מכוסין וסרוזחים, והיו נותנים עליהם מים שאובים (גמ' שבת שמה), ועל כן יש מקום להחמיר יותר בנפלו על רו"ר (כגון בשאוע"ר) מאשר בבא רו"ר (כגון בבעט"ה),

הרב מרדכי וויליג
ראש ישיבה
ראש הכולל העליון ע"ש וקסנר

הרגשה בזמננו

א. שיטת רש"י

76 איחא במסכת נדה (נז:),

אמר שמואל בדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם עליה טהורה שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה.... ואכתי מיבעי ליה בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה. תרחי שמע מינה.... והתנן הרואה כתם על בשרה כנגד בית התורפה טמאה ואע"ג דלא הרגישה. א"ר ירמיה מדיפתי מודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן. רב אשי אמר שמואל הוא דאמר כר' נחמיה דתנן כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים.

ופירש רש"י (שם ד"ה רב אשי), ד"ל, טעמא דשמואל וכו' לאו משום הרגשה וכו' דשמואל לא איירי בהרגשה כלל, עכ"ל.

ועל פי זה פסק הסדרי טהרה (סי' קצ ס"ק צג ד"ה וטרם), דטמאה היא מדאורייתא בלי הרגשה. ורק בספק מגופה ספק מעלמא לא אסרה תורה, דגזירת הכתוב היא דספיקא שריא, דומיא דהתירה התורה ממזר וערלת חוץ לארץ מספק. וכנראה הגזירת הכתוב כאן היא דם יהיה זוכה בבשרה, דם ולא כתם (במשנה נח:).

ובספר טהרת הבית (סי' א' סק"ג) האריך לדחות את דברי הסדרי טהרה על פי כל הראשונים, חוץ מהתוס' רי"ד (נז:). וכתב דגם לפי רש"י טהורה מדאורייתא בלי הרגשה, וכמש"כ הפרדס רימונים (בפתחי נדה דף ע"ג).

והוסיף שכן מוכח בדברי רש"י (בבא קמא לח: ד"ה מרקם) ד"ל, דמדאורייתא דם יהיה זוכה בבשרה כתיב, שתראהו מגופה ולא שתמצאהו בכגדה, עכ"ל. וצ"ע, דאדרבה, משם נראה כמו הסדרי טהרה, דכתמים דרבנן לא משום חסרון הרגשה, אלא מגירת הכתוב שבמשנה (נח:). וגדרה, ודאי, שתראהו מגופה (אף בלי הרגשה) ולא ספק, שתמצא בו בכגדה, וצ"ע.

ב. שיטת הרשב"א

הרשב"א (נו: ד"ה תרתי) כתב, וז"ל, וי"מ דולא בשפיר היינו משום דאין מרגשת ביציאת דם. והקשה מורי הרב ז"ל, דאי סבירא לן דרכה של אשה לראות דם בחתיכה (כא:), לא מטהרין משום דאינה מרגשת, עכ"ל. ובהערת המו"ל (31) פירש, דלפי היש מפרשים גזה"כ היא דבעינן הרגשה, ולפי הרשב"א ומורו, המיעוט הוא דבלי הרגשה אין דרך ראייה בכך. ואולי נפקא מינא איכא בזמננו שנשים אינם מרגישות פתיחת המקור, כלומר דלפי היש מפרשים אינן נדות מדאורייתא, ולהרשב"א יש דין גדה דאורייתא, דבזמננו דרכן לראות בלי הרגשה, עכ"ד.

[ואין להקשות, הא קיימא לן דלא דרשינן טעמא דקרא, ואם גזירת הכתוב היא דצריכה הרגשה כדי להטמא, נימא כן אף בזמננו דאין דרכה בכך. דיש לומר דרק בקרא מפורש לא דרשינן טעמא, אבל בדרשת חז"ל שפיר דרשינן טעמא דהרי הכל דרשה היא. וכעין זה מצינו בדרשות אחרות כגון איסור אגודות אגודות, מלאכה בחול המועד, ומצות אכילה בערב יום כפור, ואכמ"ל.]

ולפי היש מפרשים שברשב"א דצריכה הרגשה ממש, צ"ע, דאטו נימא שאין נשים בזמננו נדות מדאורייתא (ועי' בהל' גדה לר"ש איירר עמ' יד, ועי' בבדי השלחן ציונים סי' קצ ס"ק תשכת). ולרעת הנודה ביהודה (יו"ד סי' נה, מובא בפ"ח סי' קפג סק"א), דס"ל דזיבת דבר לח הרגשה היא, ניחא, דהא אשכחן הרגשה זו גם בזה"ז. אמנם לפי החוות דעת (סי' קצ סק"א) דבעינן הרגשת זיבת דבר לח ברגע שהדם יוצא מבית הפנימי לבית החיצון, קשיא דהנשים מעידות שא"א להרגיש כשזה שם, וכן כתב הגר"ב פרנקל בהגהות על הנוב"י שם, והדק"ל.

ובשו"ת מהר"ם שי"ק (יו"ד סי' קפד) פי' דעד שתרגיש בבשרה ר"ל שתרגיש בפרוזדור, כלומר לאחר שיצא לבית החיצון. וכשיצא הדם מן המקור, מיתלא תלי וקאי, ולא נטהר עד שעבר כל הפרוזדור ולא הרגשה. וא"כ בזמננו שהנשים מרגישות זיבת דם בפרוזדור, נדות הן מדאורייתא. אלא דהקשה הסד"ט (סי' קצ סק"א) מהגמרא (נו:), דהטילה מי רגלים, ומספקינן אי ארגשה או לא, והרי לנוב"י ודאי ארגשה, דא"א שלא הרגשה זיבת מ"ר. וצ"ל דנקב מ"ר אינו בפרוזדור אלא חוץ ממנו, ודו"ק.

ג. וסת הגוף

ומהר"ם שי"ק (שם) עצמו ס"ל להפך, דההרגשה באה לפני יציאת הדם לבית החיצון. ולפי"ז פיהוק בכלל, וה"ה ראשה ואבריה כבדין עליה (סי' קפט סי"ט), ואלו קיימים גם בזמננו. וכ"כ בצמח צדק (יו"ד סי' צו סק"ה), וכן נראה קצת בסד"ט (שם בסוגריים). אכן לשאר הפוסקים כל אלו בכלל וסת הגוף, ואינו הרגשה הנלמד מבבשרה. ולמהר"ם שי"ק, בבשרה ר"ל כל גופה, או, דמלשון עתיד, דם יהיה זוכה בבשרה, נלמד דדי בהרגשה הקודמת ליציאת הדם, עיי"ש.

והנה לתוס' (ד. ד"ה והא) דכתבו דהרגשה היא פתיחת פי המקור, פשוט דא"א לומר כן. והכי משמע מהשו"ע שפסק (סי' קצ ס"א) כתרוה"ד (סי' רמו) דפתיחת פי המקור היא הרגשה, וטמאה אם הרגשה פתיחת פי המקור אף אם בדקה אח"כ ולא מצאה כלום. ובביאור דין הרגשה כתב השו"ע (שם) לשון עד שתרגיש שיצא דם מבשרה, כלומר שההרגשה היא בשעת יציאת הדם.

אבל הרמב"ם (אסו"ב פ"ה הי"ז) כתב דנודעוזה גופה היא הרגשה. ולפי"ז יתכן דגם וסת הגוף, שמרגשת בעצמה קודם שיצא הדם (פ"ח ה"א), בכלל הרגשה היא. וכבר העיר באמרי ברוך (בשו"ע שם) שהרמב"ם (פ"ט ה"א) כתב לשון "עד שתרגיש ותראה דם ויצא בבשרה כמו שבארנו", ודלא כלשון השו"ע הנ"ל. ויתכן דר"ל שתרגיש כאב ראש ובטן, ואח"כ תראה דם ויצא בבשרה, ודו"ק.

ובערוך השולחן (סי' קפג סנ"ט) הקשה, דא"כ אין אפשר לטעות בהרגשת מ"ר, עד, ואבר ולהחליף אלו ביעזוב גופה. ועוד דהרמב"ם (פ"ח ה"א) כתב דבאין לה וסת (הגוף) לא תרגיש בעצמה עד שיצא הדם, והא עדיין אפשר שבכי האי גוונא ידעזוב גופה. ולכאורה לק"מ, דלפירוש זה הרמב"ם מודה דיש הרגשה בשעת יציאת הדם, והרגשה זו אפשר להחליף בהרגשת מ"ר, עד, ואבר. רק שחידש שאפשר לה להרגיש גם לפני שעת יציאת הדם. והרגשה זו שייכת דוקא באשה שיש לה וסת הגוף. ואדרכה, מלשון הרמב"ם (שם הל' ב), "וקודם שיבוא הדם תרגיש בעצמה", משמע קצת דוסת הגוף בכלל הרגשה.

ולשון "כמו שבארנו" שכתב הרמב"ם (פ"ח ה"א), פירש במרכבת המשנה (שם) דקאי אמש"כ בשפופרת (פ"ה ה"ז), ולשונו שם, שנאמר דם יהיה זוכה בבשרה, עד שתראה בבשרה כדרך שהנשים רואות, ואין דרך האשה לראות בשפופרת, עכ"ל. ונראה לפרש על פי מש"כ הרשב"א (נו:), לפרש דברי הגמרא (שם) דתתי ש"מ, דר"ל דדין שפופרת ודין חוסר הרגשה שקולות הן, וצ"ב.

נדה דאורייתא בזמננו, צ"ל כמו הערוך השולחן, אך צ"ע במציאות. ולכן נראה דקיימא לן כמו הרשב"א, דהכל תלוי בדרך הנשים.

ה. כתמים בזמננו לפי הרשב"א

ולפי הרשב"א יש לעיין בזה"ו, דנשתנה דרך הנשים, ולכן יש נדה מדאורייתא בלי ההרגשה דזמן הגמ' שהתעוררו משינתן ממנה. ומ"מ לא מצינו שיש איסור דאורייתא בזמננו בכתם, אף כשברור שהדם בא ממקורה. וצ"ע.

ואולי י"ל דדרך ראיית נשים לראות בשפע, וכשאין שפע דם נתמעטה הראיה מדרשת בבשרה, וכראיה בלי הרגשה דזמן הגמרא. ולפי"ז, גם דם כעד בדיקה אינו דאורייתא בזמננו, דאז, שהיתה עקיצה המעוררת כמו הערוך השולחן (והוא כתב דכך הו"י גם בזמננו כנ"ל, וצ"ע), י"ל דעד, מ"ר, ואבר פועלים הרגשה דומה והו"י ספק דאורייתא. משא"כ בזה"ו, שאין עקיצה המעוררת. ומ"מ אסור מדרבנן, כמו שאסרו אז מדרבנן אף באמרה ברי לי שלא הרגשתי (עי' טה"כ עמ' יח-כב שצדד להקל, אבל נראה שלרוב הפוסקים אסור) והו"י דבר שבמנין לאסור לגמרי אך בפחות מכגריס. והוא כעין דברי החת"ס (יו"ד סי' קפב) דכתב דאיסור כתמים בזה"ו הוא רק משום דבר שבמנין (כי אין טומאה, ועי' טה"כ, עמ' שסח).

אלא דנחלקו הפוסקים בהרגשה דהגמרא, אם ראתה בהרגשה והמשיכה לראות בלי הרגשה זו. וקיי"ל (טה"כ ח"ב עמ' שעב-שעג) דג"ז דרבנן. וכ"ז נראה אם דין הרגשה הו"י גזע"כ בלי טעם. אבל אם טעמא דהרגשה הוא משום דדרכה בכך, הלא הדרך להרגיש בתחילה ולראות בסוף כמה טפות בלי הרגשה. ומור"ד הג"ר צבי שכטר שליט"א פירש כן בשיטת רש"י (דף נג), דכתם דאורייתא אם הרגישה בתחילה (נגת אגוז עמ' עח), אך לא קיי"ל כן. ולהרשב"א צ"ע למה לא קיי"ל כן, דהלא דרכה בכך.

וי"ל דצריכים דרך תחילת ראייתה, ונלמד מקרא דבבשרה, דקאי אתחילת ראייתה שמטמאה ז' ימים מדאורייתא. ובזבה נלמד מנדה דצריכה הרגשה כזו, ולכן בהרגשה ג' ימים וטפטפה עוד ז' ימים אין איסור וזה דאורייתא משום הטיפות של ימים ח', ט', ו', שלא הרגישה או כגו' הימים הראשונים דנרותה. ולכאורה ההרגשה תלויה ביום הא', שהיא התחלת הראיה, ודו"ק.

שוב ראייתי בקובץ תשובות (ח"א סי' פ"ד) דמהא דקטנה מתטמאה בנדה ואפילו ביום לידתה (רמב"ם איסור"ב פ"ד ה"א), הוכיח הצפנת פענח (שם)

ויש לפרש בכוונת הרשב"א דשניהם אינם דרך ראיית נשים, וכמש"כ הרשב"א לגבי ראתה בלי הרגשה, וכנ"ל אות א'. והיא כוונת הרמב"ם ג"כ בראייה בשפופרת.

ואם הרמב"ם ס"ל כהרשב"א, דהרגשה היא משום דרך ראייה, וגם כוונת הרמב"ם כ"כמו שבארנו" הוא כמש"כ המרכה"מ, יל"פ כנ"ל, שיש ב' הרגשות לפי הרמב"ם. דמש"כ הרמב"ם, "אין האשה מתטמאה מן התורה וכו' עד שחרגיש ותראה דם ויצא בבשרה כמו שבארנו", ר"ל דאינה טמאה עד שיצא דרך ראייתה. דלעיל ביאר דבשפופרת אין דרך הנשים לראות ונתמעט מבבשרה. ומה"ט גופא נתמעטה ראייה בלי הרגשה. אלא, שלהרמב"ם יתכן שההרגשה עצמה היא או בשעת יציאת הדם או בשעת וסת הגוף. ואפשר דגם הרשב"א מודה לזה, ובזמננו מרגישות הנשים רק וסת הגוף. ולפי"ז, להרשב"א ולהרמב"ם יתכן שבזמננו דאין הרגשה, דרך הנשים לראות כך, ואסורות מדאורייתא אפילו בלי הרגשה בשעת יציאת הדם, וכנ"ל.

ד. שיטת הערוך השולחן

ובערוך השולחן (סי' קפג סע' מו-סו) האריך בניין הרגשה, ופירש (סע' נז) דר"ל ידיעה, והכל יפצה פי הנשים שאומרות שאינן מרגישות (סע' סא). והשוה (סע' ס) אותה להרגשת מי רגלים, והיינו כדאיתא בגמרא (ג.), "ה"ט דשמאי הואיל ואשה מרגשת בעצמה. והלל, כסבורה הרגשת מי רגלים הוא; ולשמאי, האיכא ישנה. ישנה נמי, אגב צערה מיתערא, מידי דהוה אהרגשת מי רגלים." ופירש, דכל שנפתח נקב לדחיפת מותרות שבגוף, יש הרגשה וקצת צער עד שתקיץ משנתה, עכת"ד. וצ"ע, שהנשים מעירות שמתעוררות בבקר ורואות שפע דם שהתחיל באמצע הלילה, ואינן מקיצות משינתן, ולכאורה נשתנו הטבעים.

עכ"פ מצינו ה' דרכים לבאר הא דנשים שבזמננו נרות מדאורייתא: א', לפי הסדרי טהרה קיי"ל דא"צ הרגשה; ב', לפי הרשב"א, אם דרך הנשים לראות בלי הרגשה א"צ הרגשה; ג', לפי הנודה ביהודה זיבת דבר לח הו"י הרגשה; ד', לפי המהר"ם שיי"ק וצ"צ כאב ראש ובטן הו"י הרגשה; ה', ולפי הערוך השולחן באמת נשים מרגישות פתיחת המקור.

ולדינא, מהשולחן ערוך נראה דלא כמו הסדרי טהרה ודלא כמהר"ם שיי"ק, ובזיבת דבר לח נחלקו הפוסקים (פ"ת שם). ולפי המקילים, כדי שיהיה דין,

ח"ל, רק אם אינה מרגשת אז הוה ריעותא, אבל אם לא שייכא בהרגשה לא איכפת לן, עכ"ל. ומרן הגר"ש אלישיב שליט"א צידף לזה את הגמרא (נז): הנ"ל, דתרת"י שמע מינה, וכתב, ח"ל, וע"כ דאין הטומאה תלוי בהרגשה, אלא להיפך, אם לא הרגישה כדרכה זה סיבה שהיא טהורה, עכ"ל.

ועפ"ז צדד להחמיר בכתם כשידוע שבא מגופה, ח"ל, מכיון שכיום אין ריעותא בגלל חסרון הרגשה, שהרי לפי דברי נשי זמננו אינן מרגישות כלל, יש לדון שאין במקרה זה הקולא של כתמים, עכ"ל. אך לא נהגו כן, וכנ"ל. ולכאורה צ"ל כמשכ"ל, דרק שפע דם מיקרי דרך ראייתה, ואם רואה דם בשפע יש לה דין נדה דאורייתא, אף אם נמצא על בגד צבוע.

ועדיין צע"ק, דיש הרבה נשים שכמה ימים לפני שמתחיל הדם לצאת בשפע רואות כתמים על בגדיהן, וגם בזה נהגו להקל שאין לה דין נדה בכתמים אלו. אמנם נראה שבזה יש חיוב הפרשה, כעין יום הוסת נע"י שעורי שבט הל"ר (עמ' צה), וטה"ב (עמ' ש); ונראה שאם הפסיקה בכתמים לגמרי ועברו כ"ד שעות דמותרת בתשמיש. ושמעתי שיש מקילים לאחר י"ב שעות, ונראה דהכל לפי הענין, ואכמ"ל. אבל אין לה דין נדה. ולהנ"ל צ"ב דוהו דרך תחלת ראייתה.

ונראה ליישב, דרק כשהדם בא בשפע מיקרי תחילת דרך ראייתה. והכתמים בימים שלפני יום תחילת ראיית הדם בשפע, דינם ככתמים בימים אחר שנגמר ראיית הדם בשפע, כגון בתחילת ימי ד' נקיים, שנוהגים בהם קולות כתמים. וע"כ אינו נחשב לחלק מדרך ראייתה שיש בה דין נדה דאורייתא. והכי קיימא לן גם לענין וסת שאינו קבוע, דתלוי בתחילת הוסת הגמור ולא בכתמים, ולא בעד, ולא בראייה בלי הרגשה. [עיי' טה"ב (עמ' ע) ובדי השלחן (סי' קצ"ט) חקק ותקיג]. ואף על פי שהוא דין דרבנן, לכאורה אמרינן סברא זו גם לענין הרגשה דאורייתא.

ו. שינתה דרך ראייתה

ומעתה יש לעיין באשה שמשנה את דרך ראייתה. ונראה פשוט, שאם אשה לוקחת כדורים ועי"ז יש פחות דם כידוע, מ"מ ביום שמתחיל שפע הדם יש לה דין נדה דאורייתא. אבל יש להסתפק באשה שלוקחת כדורים מיוחדים או שהכניסה התקן תוך-רחמי הנקרא מירנה, ובאלו לפעמים אין דם כלל, אף שמרגישה סימנים של וסת הגוף, ובזה פשוט שטהורה. אבל לפעמים יש מעט

מאד דם, המכונה טיפה חודשית. וצ"ע, האם טיפה זו שבאה כל חודש ומלווה בסימני וסת הגוף, רינה ככתם מחמת מיעוטה, או דוהו דרך ראיית אשה זו (ומיליוני נשים כיוצא בה) ויש לה דין נדה דאורייתא.

ושמעתי שיש מקילים בזה, דכיון שיש רק כמה טיפות ואין ריבוי דם, אי אפשר להחשיבו דרך ראייה אף על פי שנשים רבות רוכן לראות כן. ולכאורה צ"ע, דגם תינוקת רואה רק כמה טיפות דם, ונגרם על ידי שינוי בהורמונים (שמעתי מפי רופא). ואם בזה יש איסור נדה דאורייתא, וכמש"כ הרמב"ם (שם) שחייב עליה כרת, ופירש המגיד משנה בכת יום א' שראתה ולא טבלה ובא עליה כשהיתה בת ג' שנים, וע"כ ה"ט דוהו דרך ראייתה, נימא כן גם בטפה החודשית הנ"ל.

וחכ"א דתה ראיית הצ"פ מבת יום א', דלעולם יש לה הרגשה ככל הנשים אלא שאינה יכולה לספר לנו שהרגישה. אבל נראה דכיון שרואה רק כמה טיפות, אין לה הרגשה כלל, ואתי שפיר הוכחת הצ"פ.

שוב שמעתי בשם מרן הגר"ש אלישיב שליט"א (שכתב שיש לדון בכתמים בזמננו, וכנ"ל אות ה) כעין מש"כ לעיל, דמ"מ יש להקל בכתם קטן כשאין זו דרך ראייתה. אך ס"ל דזיבת דבר לח שמרגשת מבחוץ, וכן וסתות הגוף, שהן תופעות רגילות של נשי זמננו, פועלות שדם שנראה בסמוך להן נידון כדרך ראייתה, ויש חשש נדה דאורייתא אפילו בטיפה חודשית.

נמצא לפי דבריו, דקיי"ל בזה"ל כהנוב"י והמהר"ם שיי"ק, ולאו מטעמייהו. דהם כתבו דזיבת דבר לח מבחוץ או וסתות הגוף הן ההרגשות שנוכרו בגמ', ולרוה"פ אינו כן, וכנ"ל. אבל לפי מרן הגר"ש שליט"א, מכיון שבזה"ל אין לנו ההרגשות שבגמ' (פתחת פי המקור וזעזוע אבריה), תלוי בדרך ראייתה, וזיבת דבר לח מבחוץ וסתות הגוף ה"ה בכלל זה.

ולפ"ז אשה שרואה דם ע"י התקן תוך-רחמי מירנה, בליווי אחת מוסתות הגוף, יש לה דין נדה דאורייתא, ואף אם הדם אינו בא במחזור חדשי אלא מפעם לפעם, ע"כ שמעתי.

וכמדומה שרוב פוסקי זמננו מקילים בכתמים גם אם יש לה הרגשת זיבת דבר לח או וסת הגוף. וכנראה שהם סוברים שכל שאין שפע דם כעין דרך ראייתה החודשית, אינו בכלל דרך ראייתה. ואף שנראה להחמיר בכל שפע דם שנידון כראיה ולא ככתם ואסורה עכ"פ מדרבנן, אין כל זיבת דבר לח בכלל זה. דזיבת דבר לח דכתם או טיפה אינה בכלל דרך ראייתה, ואינה הרגשה.

ומכל מקום אף לפי נראה דאם ע"י ההתקן הנ"ל דרך ראייתה היא לדאות דק כמה טפות, דיש חשש גדה דאורייתא, ובפרט אם יש סימני וסת הגוף. ואולי הדין כן בכי האי גוונא גם אם אינה באה במחזור חודשי, כל שיש סימני וסת הגוף. ואם אין סימני וסת הגוף וגם אין מחזור חודשי, לכאורה יש מקום להקל בטיפה בעלמא, כמו בכחם דעלמא. וצ"ע לדינא.

שוב דאיתי שהגר"מ שטרנבוך שליט"א כתב (אורחות הבית עמ' רכ) ד"ל, מצוי לפעמים דימום קל באמצע המחזור החדשי שלה וכו', ואם כן יש לחוש לדין וסת לחדש הבא כימי טהרתה אף שאין זה וסתה הרגיל וראתה רק משהו דם, עכ"ל. והרי קיימא לן דבראייה בלי הרגשה אין חשש וסת, וכנ"ל (סוף אות ה). ואם כן נראה דס"ל דראיית משהו דם בקביעות באמצע החדש דינו כדם בהרגשה. ולפי מש"כ נראה רבזה, שיש לה שפע דם בתחילת החדש שהוא דרך ראייתה, המשהו דם שרואה באמצע החדש, דינו כדם בלי הרגשה.

ויש לדחות, דכוונתו לאשה שרואה משהו דם בקביעות באמצע המחזור החדשי שלה מחמת הביוץ, ובוסת קבוע קי"ל (סי' קצ ס"ד) דכתמי עד הברוק לה קובעים וסת, משא"כ באינו קבוע, וכמש"כ בטה"ב (עמ' ע). וכעין זה י"ל דראיית משהו דם בקביעות באמצע כל חודש קבוע וסת, אף על פי שאינו נחשב לראיית דם גדה בהרגשה דאסור מדאורייתא.

ז. רופא שראה דם בפרוזדור

ויש לעיין בדין אשה שנבדקה ע"י רופא ואמר לה שמצא טיפות דם בפרוזדור. ושמעתי מחכ"א, דכיון דלא הרגישה יש רק איסור מדרבנן. ואף שעדיין יש לו דין כחם כיון שראה בפנים בגופה, מ"מ מכיון שיש רק חשש דרבנן, י"ל דהרופא קורא "דם" גם לצבע שאינו אסור ע"פ דין. וע"פ רוב י"ל בזה דמילתא דלא רמא עליה דאיניש לאו אדעתיה, ואף אח"כ לא יזכור אם היה ארום ממש או חום בלי אדמיות.

ומפי מו"ר הג"ר צבי שכתר שליט"א שמעתי שאם הרופא ראה טיפות בפרוזדור יש להקל, דבעצם לא חידש לנו כלום. בדומננו אשה שרואה כתמים על בגדיה הצבעוניים יודעת שיש דם בפרוזדור. וחומרת כתמים נאמרה רק כשרואה דם על דבר המקבל טומאה, וכשו"ת חת"ס (הנ"ל), דמכיון שמטמאים את הבגד, ע"כ אוסרים גם את האשה.

ולכן גזרו טומאת כחם רק בדבר המקבל טומאה, כמו באשה שרואה כחם על בשרה, דאשה מקבלת טומאה כשדבר טמא נוגע בבשרה. אבל ברופא הרואה בפרוזדור, שהוא בית הסתרים, דאינו מקבל טומאת מגע, דינה כהרואה כחם על בגד שאינו מקבל טומאה, ומותרת, ע"כ שמעתי.

אמנם בערך השולחן (סי' קפג סעי' נו) כתב שכל שנמצא רם בפרוזדור אסורה מדאורייתא, דאף שלא הרגישה כעת, כבר היה הדם שם מאיזה זמן ואו הרגישה ולא אדעתה, דחוקת הדם שבא בהרגשה, וכמש"כ הרמב"ם. אך נראה דהערה"ש ס"ל לשיטתו בזה דנשים מרגישות גם בזמננו ורק שאינן מבינות (שם) סעי' סא, וכנ"ל אות ד). אך לשאר הפוסקים, שקבלו עדות הנשים (שם) שאינן מרגישות, י"ל שמותר בנד"ד.

ויש להעיר דקי"ל כרבא (גדה מב'): דאותו מקום של אשה בית הסתרים הוי, ונהי דבמגע לא מטמא, במשא מיהא מיטמא (שם). וא"כ לתוס' (נח. ד"ה כרבי), דאף אם מקבל טומאת נגעים גזרו על כחם הנמצא עליו, ולא פלוג רבנן בדבר המקבל טומאה (חוי"ד סי' קצ סק"ח), ק"ו דאותו מקום דמקבל טומאת משא בכחם הנמצא שם אוסר עכ"פ מדרבנן.

אך יתכן שסוף עומק הפרוזדור נידון כבלוע, דאינו מקבל טומאה כלל, ורם היוצא מהרחם להפרוזדור מטמאה כשמגיע לבית החיצון כשיוצא מבין השניים (גמ' מא:), ועד שמגיע לשם הוי בלוע (תוס' מב. ד"ה אמאי). ונחלקו הפוסקים אם הגבול הוא בצואר הרחם (סערוויק"ס) או בפרוזדור עצמו, וכמבואר במנחת שלמה (ח"ב סי' ע ענף ד).

וסוף עומק הפרוזדור, לפירוש המנחת שלמה דבין השניים הוא בפרוזדור, הוי בלוע. ואף להפוסקים שבין השניים הוא בצואר הרחם, יש לעיין בדין סוף עומק הפרוזדור. כי צואר הרחם בולט לתוך הפרוזדור, וסוף עומק הפרוזדור יותר עמוק מסוף צואר הרחם, ואולי אף מבין השניים, וא"כ יתכן שדינו כבלוע. וא"כ אין להתיר כ"א רם הנמצא שם, ולא דם הנמצא בשאר חלקי הפרוזדור, וע"ע.

ובלא"ה, בסד"ט (סי' קצ סקי"ט) כתב שהרז"ה (שער הכתמים, הרבא בתוה"ב כג:): חולק על תוס' (נח. הנ"ל), ופירש רמשתיתא דאיירי ביה השי"ס הוא כלי אורג שמקבל טומאת מגע, וס"ל דלא די בדבר שמקבל טומאת נגעים, ובעינן דבר שמקבל טומאת מגע.

ולכן כדם הנמצא על עד בדיקה יש חשש דאורייתא. ולפי זה גם בכלי הנ"ל יש חשש דאורייתא, ואסורה לבעלה, ע"כ שמעתי.

ולכאורה יתכן שאם אשה זו מעולם לא הרגישה העקיצה המצוררת הנ"ל שהרגשת עד דומה לה, החשש שהרגישה כן בפעם הראשונה בחייה ברוב שהרופא הכניס את הכלי לגופה הוא דחוק כ"כ שאין חוששין לו. ולא דמי לזמן הגמ' שהיתה מרגישה הרגשה כעין זו כל חודש, וצ"ע.

וברופא דתי שראה דם על כפפה שהכניס לגופה לטיפול רפואי מכלי לדחוק על כותלי הפרוזדור, יש לעיין אם האשה מחוייבת לשאול אם ראוי דם, ואם הוא מחוייב לגלות לה.

והנה בסד"ט (הו"ד לעיל אות א) כתב דגוה"כ דדם ולא כתם דומה לגזירת הכתוב דערלת חוץ לארץ, דוודאי אסור וספקו מותר. ושם קיימא לן (מג"א סי' תרמט סק"כ) דמותר למי שיודע שפרי זה ערלת חו"ל לתת אותו דפרי למי שאין לו ידיעה זו, דכל שאינו יודע אין שום איסור. ולפ"ז לכאורה בנד"ד אין לאשה לשאול אם הרופא מצא דם על הכפפה, ואין לרופא לגלות לה, וצ"ע לדינא.

אמנם הסד"ט עצמו חשש לשיטת רש"י, דאשה אסורה מדאורייתא אפילו בלי הרגשה, וכנ"ל (אות א). ולפ"ז אשה שיודעת כודאי שהדם ממקורה אסורה בכל ענין, אף בפחות מכגריס, ודלא ככל מש"כ לעיל. ומכיון שאנו מקילים בכתמים, אף שבודאי הדם מגופה, לכאורה נראה דלא קיי"ל כמו הסדרי טהרה.

אך, אף דהסדרי טהרה חידש דהגזירת הכתוב דדם ולא כתם מחיר כל ספק דם כערלה בחו"ל, מכח ההכרח דס"ל דלא קיימא לן כגוה"כ דבבשרה עד שתרגיש בבשרה, מ"מ נראה אף לדין דבלי הרגשה אין איסור דאורייתא, קיי"ל גם כהקולא דהסדרי טהרה דצריך שתהיה יודעת דודאי מגופה קאתי. וכן כתב הסד"ט (סוף ד"ה ועפ"ז) בשיטת הרמב"ם, עיי"ש. ונ"מ לרופא שמצא דם באשה, וכנ"ל.

והנה נחלקו הפוסקים בדבר שאינו מקבל טומאת מגע הנמצא על דבר - או ביד מי - שמקבל טומאת משא. דלפי הסדרי טהרה (סקצ"ג, ע"י פ"ת ס"ק יז) כיון דהדבר המקבל טומאת משא טמא, הכתם טמא, ויש מקילין. ולפ"ד המקילין, יש לעיין בדבר שהוא עצמו מקבל רק טומאת משא. דמסברא נראה לגמרי כהסד"ט ע"פ תוס' הנ"ל, דאם יש טומאה מהרם הזה, ע"כ האשה אסורה. אבל לדעת המקילים צ"ל (להיפך מהחו"ד הנ"ל) דלא פלוג לקולא, ולא גזרו שום טומאה בדבר שאינו מקבל טומאת מגע.

ונראה שנהגו כהמקילים בנייר קינוח או פא"ד המונח בתחתונים (ע"י טה"ב עמ' תי), וא"כ הוא הדין בנידון דינן, דאף על גב דמקבל טומאת משא, אינו מקבל כתמים.

ויש לצרף מש"כ הטהרת הבית (עמ' תיא) שהסד"ט (שם) צדד דדוקא דם נדה ממש מטמא במשא, ולא כתם. ואף שמטיק לחומרא, יש מקילים בזה, עיי"ש. ולפ"ז אף לפי הסדרי טהרה דאם יש טומאה מהרם הזה ע"כ האשה אסורה, בנד"ד אין טומאת משא, דאינו אלא כתם. ומ"מ להתוס' (נת). אסורה מכיון שהפרוזדור מקבל טומאת משא, וצ"ע לדינא.

ובשיעור כתם פחות מכגריס על בשרה נחלקו הפוסקים (שולחן ערוך סי' קצ ס"ו). וממילא, בכי האי גוונא אם הכתם הוא פחות מכגריס נראה דיש להקל, אף בנמצא בפרוזדור, וצ"ע.

ח. רופא שראה דם כשהכניס כלי

אכן נתברר שבכדי לראות את סוף עומק הפרוזדור, הנקדא סערוויק"ס, מכניס הרופא כלי, הנקרא ספעקילא"ם, וזה דוחק על כותלי הפרוזדור. ומעתה יש לעיין אם יש כאן חשש נדה דאורייתא.

והנה בזמנו אין לנו העקיצה המעוררת שעליה נאמרה בגמרא (נז:), לעולם דארגשה ואימור הרגשת עד הוא, ולפ"ז נראה דבמצאה דם ע"י בדיקה אסורה רק מדרבנן, ומשום דבר שבמנין, וכנ"ל (אות ה). וא"כ אולי י"ל שהכלי שמכניסים בפנים אינו בכלל הדבר שבמנין, וא"כ יש להקל בנד"ד.

אבל מפי מו"ר הג"ר צבי שכתב שליט"א שמעתי דאם אמנם אין חשש דאורייתא יש מקום להקל, וכנ"ל. אבל יש לומר דאף אם דרך הרגשה בזמנו היא דרך ראייתה, וכנ"ל, מכל מקום עדיין קיים חשש הרגשה של זמן הגמרא.